

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων»

Διπλωματική Εργασία

Αγροτική Λογιστική και ανταγωνιστική Φορολόγηση

Σταμπουλτζή Ελένη

Επιβλέπων καθηγητής:

Καραγιώργος Θεοφάνης

Εξεταστές:

Δρογαλάς Γεώργιος

Καραγιώργος Αλκιβιάδης

Ιούνιος 2020

Πρόλογος

Η αγροτική λογιστική (αλλιώς και γεωργική λογιστική ή κτηνοτροφική λογιστική) είναι ένας κλάδος της λογιστικής ο οποίος ιδίως τα τελευταία χρόνια, εμφανίζει ευρεία διάδοση σε όλο τον κόσμο. Στην χώρα μας η αγροτική λογιστική αποτελεί έναν κλάδο ο οποίος δεν έχει την προσοχή που απαιτείται από το σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών, δηλαδή τους αγρότες αλλά και τους λογιστές - φοροτεχνικούς. Στην παρούσα εργασία, έγινε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η ευρύτερη έννοια της Αγροτικής Λογιστικής ως κλάδος, να εξεταστεί κατά πόσο είναι γνωστή και ευρύτερη διαδομένη στην Ελληνική κοινωνία και στους επαγγελματίες της λογιστικής, καθώς και στις υφιστάμενες αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναλύσει την υφιστάμενη κατάσταση στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα, με τους αγρότες να αποτελούν μια ιδιαίτερα σημαντική ομάδα του πληθυσμού αναφορικά με την οικονομική ευημερία στη χώρα μας. Παράλληλα, θα αναλυθούν βασικές έννοιες της αγροτικής λογιστικής σε διεθνές και σε πανελλαδικό επίπεδο και θα εκτιμηθούν οι λογιστικές μέθοδοι που εντάσσονται στο πλαίσιο της Αγροτικής Λογιστικής καθώς και το φορολογικό και νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία των αγροτών, μέσω των υφιστάμενων αγροτικών φορολογικών καθεστώτων.

Επίσης, στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται ποιοτική έρευνα η οποία στοχεύει να αναδείξει αφενός την αναγνωρισιμότητα που έχει η αγροτική λογιστική νομοθεσία και τα επίπεδα ενημέρωσης που υπάρχουν γι' αυτή και αφετέρου να αναδείξει κατά πόσο οι λογιστές είναι αρκετά καταρτισμένοι ούτως ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις κακής λογιστικής χρήσης. Τέλος αναδεικνύεται ο ρόλος της αγροτικής λογιστικής αναφορικά με την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε ούτως ώστε να διεκπεραιωθεί αποτελεσματικά η εν λόγω μελέτη περιλαμβάνει κυρίως την βιβλιογραφική επισκόπηση μέσω της αποτύπωσης της υφιστάμενης βιβλιογραφίας αναφορικά με τις βασικές έννοιες που διέπουν την Αγροτική Λογιστική και την νομοθεσία των αγροτών καθώς και για το φορολογικό σύστημα που διέπει την λειτουργία των αγροτών στην Ελλάδα.

Abstract

The purpose of this dissertation is to analyze the current situation in the agricultural sector in Greece, with farmers being a particularly important group of the population in terms of economic prosperity in our country. At the same time, basic concepts of agricultural accounting will be analyzed internationally and nationwide and the accounting methods included in the Agricultural Accounting will be assessed as well as the tax and legal framework concerning the operation of farmers, through existing agricultural tax regimes.

Also, in this dissertation, a qualitative research is carried out which aims to highlight on the recognizability of the agricultural accounting legislation and the information level that exist for it and to highlight whether the accountants are sufficiently trained to avoid cases of misuse. Finally, the role of agricultural accounting in promoting economic growth in a broader context is highlighted.

The methodology followed in order to carry out this study effectively includes mainly the bibliographic review through the recording of the existing literature regarding the basic concepts governing Agricultural Accounting and farmers' legislation as well as the operating tax system of farmers in Greece.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	8
1. Γεωργικός τομέας και Λογιστική	9
1.1 Ο γεωργικός τομέας στην Ελλάδα.....	9
1.2 Η λογιστική στην Ελλάδα	10
1.3 Η Αγροτική Λογιστική.....	12
1.4 Η Αγροτική Λογιστική στην Ελλάδα	15
1.5 Οι λογιστικές μέθοδοι στην Αγροτική Λογιστική	17
1.6 Φορολογία αγροτών και αγροτικά καθεστώτα	20
1.6.1 Κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α.	20
1.6.2 Ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α.	21
2. Νομοθεσία για τους αγρότες	22
3. Κοινή Αγροτική Πολιτική	25
4. Ανάλυση έρευνας.....	26
4.1 Σκοπός της έρευνας.....	26
4.2 Μεθοδολογία και δείγμα	26
4.3 Αποτελέσματα της έρευνας	27
Περιγραφική Στατιστική.....	27
1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	27
1.1 Ηλικία των ερωτηθέντων του δείγματος	27
1.2. Φύλο των ερωτηθέντων του δείγματος.....	28
1.3. Επίπεδο Εκπαίδευσης των ερωτηθέντων του δείγματος	29
1.4. Εργασιακή εμπειρία των ερωτηθέντων του δείγματος.....	30
1.5. Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων για τον εκάστοτε ερωτηθέντα του δείγματος	31
2. Απόψεις των λογιστών για ζητήματα που άπτονται της αγροτικής λογιστικής	32
2.1 Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;	32
2.2 Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους;	33
2.3 Οι φορολογικές αρχές αντιμετώπισαν με ζήλο την διαδικασία ενημέρωσης των αγροτών περί του θέματος;	34

2.4 Σε τι βαθμό χρειάζεται η συμβολή των λογιστών για την σωστή ενημέρωση των αγροτών αναφορικά με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ;.....	35
2.5 Σε τι βαθμό επηρέασε το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ την ανάγκη συμβολής των λογιστών;.....	35
2.6 Οι υποχρεώσεις των αγροτών σύμφωνα με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ έχουν γίνει κατανοητές από τους ενδιαφερόμενους;.....	36
2.7 Εφαρμόζουν οι αγρότες πλήρως τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους;.....	37
2.8 Θα έπρεπε οι αγρότες να έχουν ευνοϊκή αντιμετώπιση αναφορικά με την φορολόγησή τους σε σχέση με άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες;	37
2.9 Με την υφιστάμενη φορολογική μεταρρύθμιση μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;.....	38
2.10 Θεωρείτε ότι οι συζητήσεις για νέους συντελεστές που εξετάζει το Υπουργείο Οικονομικών θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών;.....	39
2.11 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι έχουν αξιοποιηθεί οι φοροελαφρύνσεις από τους αγρότες;	40
2.12 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι αξιοποιούν αποτελεσματικά τις επιδοτήσεις οι αγρότες;...	40
2.13 Θεωρείτε ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/ επιδοτήσεις άνω των 12,000€;.....	41
2.14 Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων;	42
2.15 Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην σωστή τήρηση των λογιστικών βιβλίων;	42
2.16 Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή;.....	43
2.17 Εφαρμόζονται σε απόλυτο βαθμό οι υποχρεώσεις των αγροτών αναφορικά με την απεικόνιση των συναλλαγών τους απέναντι στις φορολογικές αρχές;	44
2.18 Σε τι βαθμό η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών καταπολεμά την φοροδιαφυγή;.....	44
2.19 Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι επηρεάζουν οι συχνές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών την φοροδιαφυγή;	45
2.20 Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;.....	46
2.21 Κατά ποσό θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα φορολογίας;	47
2.22 Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων;.....	48
2.23 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι αγρότες είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις;	49

Συμπερασματική ανάλυση.....	50
Φύλο – Με την φορολογική μεταρρύθμιση μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;.....	51
Ηλικία- Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους;	52
Ηλικία – Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;	53
Εργασιακή Εμπειρία – Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;	54
Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων – Θεωρείται ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/επιδοτήσεις άνω των 12.000€;.....	55
Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων - Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή;.....	56
4.4 Συζήτηση Αποτελεσμάτων	57
5. Συμπεράσματα	58
5.1 Πρακτικές εφαρμογές της έρευνας.....	58
5.2 Ερευνητικοί περιορισμοί.....	60
5.4 Προτάσεις μελλοντικής Έρευνας.....	61
6. Παράρτημα Πινάκων.....	61
7. Βιβλιογραφία.....	62

Εισαγωγή

Η αγροτική λογιστική, γνωστή και ως γεωργική λογιστική ή λογιστική της κτηνοτροφίας απευθύνεται στην λογιστική παρακολούθηση ενός κλάδου ο οποίος εξελίσσεται και μεγεθύνεται μέρα με την ημέρα. Εντός της χώρας μας, σοβαρή προσπάθεια για κατανόηση και εκμετάλλευση της αγροτικής λογιστικής συνέβη τα τελευταία δέκα με δεκαπέντε χρόνια. Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια παρουσίασης της αγροτικής λογιστικής και εξαγωγής συμπερασμάτων αναφορικά με το επίπεδο στο οποίο είναι γνωστή η αγροτική λογιστική στον κλάδο των φοροτεχνικών και των λογιστών.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας θα γίνει αναφορά και παρουσίαση του αγροτικού τομέα (γεωργικός τομέας) και της λογιστικής στην Ελλάδα γενικότερα, αναλυτική παρουσίαση της αγροτικής λογιστικής και των λογιστικών μεθόδων που ακολουθούνται βάση της πιο πρόσφατης νομοθεσίας σε διεθνές και πανελλαδικό επίπεδο, ενώ θα γίνει και μια προσπάθεια ανάλυσης και κατανόησης των αγροτικών φορολογικών καθεστώτων και της αγροτικής φορολογίας γενικότερα, μέσω τη υφιστάμενης βιβλιογραφίας.

Στην δεύτερη ενότητα της παρούσας εργασίας θα γίνει αναφορά στην νομοθεσία που διέπει την φορολογική αντιμετώπιση του αγροτικού εισοδήματος και πιο συγκεκριμένα, των αλλαγών που εντοπίζονται στις διατάξεις του Ν. 4172/2103 αλλά και του Ν. 4254/2014, ενώ στην τρίτη ενότητα της παρούσας εργασίας γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης της αγροτικής λογιστικής φορολόγησης μέσω σύγκρισης της αγροτικής φορολόγησης όπως αυτή γινόταν μέχρι τις 21/12/2013 και όπως αυτή γίνεται από 22/12/2013 και έπειτα.

Στην πέμπτη ενότητα γίνεται ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας που προέκυψαν μέσα από το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε αποκλειστικά για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας και το οποίο απαντήθηκε από ένα δείγμα φοροτεχνικών. Τέλος, στην έκτη ενότητα, αναφέρονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανωτέρω έρευνα και παρατίθενται μια σειρά από προτάσεις που αναμένεται να συνεισφέρουν (προσ)θετικά στην έρευνα γύρω από την αγροτική λογιστική στη χώρα μας.

Βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθεί με βάση την υφιστάμενη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία η έννοια και η συμβολή της Αγροτικής Λογιστικής στον

Γεωργικό τομέα γενικότερα (σε διεθνές αλλά και σε πανελλήνιο επίπεδο), να αναλυθεί το φορολογικό καθεστώς που διέπει την αγροτική δραστηριότητα στην Ελλάδα καθώς και να αναλυθεί η υφιστάμενη νομοθεσία αναφορικά με τις αγροτικές οικονομικές μονάδες και τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα. Παράλληλα θα διερευνηθεί η υφιστάμενη επικρατούσα άποψη του εξειδικευμένου προσωπικού που ασχολείται με τα συγκεκριμένα ζητήματα (λογιστές-φοροτεχνικοί), των οποίων οι απόψεις θα δια φωτίσουν περεταίρω τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότες, όσον αφορά το νομοθετικό-φορολογικό καθεστώς.

1. Γεωργικός τομέας και Λογιστική

1.1 Ο γεωργικός τομέας στην Ελλάδα

Ο Αγροτικός κλάδος αποτελεί σαφέστατα έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους για την Ελληνική οικονομία, τόσο σε τοπικό επίπεδο (νομού και περιφέρειας) όσο και σε ολόκληρη την επικράτεια. Αποτελώντας ίσως τον μεγαλύτερο παραγωγικό τομέα στην χώρα μας, η αγροδιατροφή συμμετέχει στην τοπική οικονομία σε ποσοστό άνω του 20%, με περισσότερες από 1.000 επιχειρήσεις και παραπάνω από 60.000 εργαζόμενους (National Bank of Greece, 2015). Κλασικοί τομείς που πρωτοπορούν στον αγροδιατροφικό τομέα στην Ελλάδα είναι τα γαλακτοκομικά, το ελαιόλαδο, το κρασί και τα αρτοσκευάσματα.

Η χώρα μας εισάγει ενεργά πολύ μεγάλες ποσότητες από προϊόντα που σχετίζονται με την διατροφή και δεν είναι σε θέση να καλύψει με ιδιοπαραγωγή εντός των τειχών, όπως για παράδειγμα το κρέας. Αντίθετα, αναφορικά με τις εξαγωγές, ο αγροδιατροφικός κλάδος πρωτοστατεί, με φρούτα, ελαιόλαδο και κάθε λογής λαχανικά να κατέχουν τις πρώτες θέσεις. Σε ένα κλίμα παγκοσμιοποίησης και σε μια αγορά η οποία πλέον χαρακτηρίζεται ως παγκόσμια, η εγχώριος κλάδος της αγροτικής παραγωγής δέχεται πολύ μεγάλες πιέσεις και τρομερό ανταγωνισμό, κυρίως από δυνάμεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ανερχόμενες στον τομέα της αγροδιατροφής (Σέμος, 2010).

Ως αποτέλεσμα αυτού, το ποσοστό της ελληνικής αγροτικής παραγωγής σε παγκόσμιο επίπεδο έχει μειωθεί αισθητά (πτώση περίπου 5%) τα τελευταία δέκα χρόνια. Αυτό συνέβη για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί ο αγροδιατροφικός τομέας δεν ήταν ποτέ το επίκεντρο των πολιτικών και των στρατηγικών που χαρακτήθηκαν με σκοπό την ανάπτυξη από τις τελευταίες κυβερνήσεις (Χριστοδουλάκη & Στάθης, 2014) και δεύτερον, σε όρους κόστους είναι πρακτικά αδύνατον για την Ελλάδα να συναγωνιστεί τις μεγάλες δυνάμεις της αγροδιατροφής σε παγκόσμιο επίπεδο, επομένως θα πρέπει να γίνουν προσεκτικές και πολύ συγκεκριμένες κινήσεις τόσο αναφορικά με την παραγωγή (εισαγωγή καινοτομίας) όσο και με την φορολόγηση για την διευκόλυνση των επενδύσεων (Rodríguez & Meza, 2016).

Από το 2010 και έπειτα, παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας κάποιων κλάδων, ανάμεσα στους οποίους και ο αγροδιατροφικός, στο κόστος παραγωγής αλλά και στα ποσοστά βιωσιμότητας του κλάδο σε παγκόσμιο και πανευρωπαϊκό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, το «άνοιγμα» της Ευρωπαϊκής αγοράς προς τις ανατολικές χώρες (ευρωπαϊκές και μη), οι ολοένα και συνεχόμενες αλλαγές στην εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), η ισχυρή παρουσία επιχειρήσεων – κολοσσών στην αγροδιατροφική αλυσίδα (τόσο σε επίπεδο παραγωγής, όσο και εμπορίας και διάθεσης), οι συνεχείς αλλαγές στις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στις χώρες ηγέτες της παγκόσμιας οικονομίας (Κίνα, ΗΠΑ, Ρωσία κτλ.), η στροφή των επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο σε μια πιο «πράσινη» λειτουργία και παραγωγική διαδικασία για την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και η νομοθεσία που διέπει τα τρόφιμα, είναι λίγοι μόνο από τους παράγοντες που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την νέα πραγματικότητα αναφορικά με την αγροτική παραγωγή σε παγκόσμιο επίπεδο (Καδίτη, 2010).

1.2 Η λογιστική στην Ελλάδα

Λογιστική είναι η επιστήμη που εντοπίζει, αναλύει και παρουσιάζει τα οικονομικά πεπραγμένα νομικών προσώπων (και όχι μόνο) και εν συνεχεία προχωράει στην σύνταξη σχετικών report (οικονομικών εκθέσεων όπως ο ισολογισμός), ούτως ώστε να εξάγονται ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με την λειτουργία των ανωτέρω οικονομικών μονάδων και να ενημερώνονται τα ενδιαφερόμενα μέρη με τις ανάλογες οικονομικές πληροφορίες

(Γκίκας & Παπαδάκη, 2012) ούτως ώστε είναι σε θέση να λάβουν σωστές οικονομικές και επενδυτικές αποφάσεις.

Η λογιστική επιπλέον αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο καταγραφής και διαχείρισης της κερδοφορίας μιας επιχείρησης και κατ' επέκταση στην στον ορθό προγραμματισμό και στην επίτευξη των σκοπών μιας οικονομικής μονάδας (Κοντάκος, 2006). Με την λογιστική πραγματοποιείται μια συνεχόμενη καταγραφή της αξίας υλικών ή άυλων αγαθών μετρημένη σε χρηματικές μονάδες. Με την βοήθεια της λογιστικής ως ένα οικονομικό σύστημα, μια οικονομική συναλλαγή ανάμεσα σε μια οικονομική μονάδα και έναν προμηθευτή ή μια άλλη οικονομική μονάδα, μπορούν να καταγράφονται συστηματικά και συνεχόμενα ούτως ώστε να μπορούν να ελεγχθούν αποτελεσματικά στο μέλλον, με σκοπό να εξαχθούν συμπεράσματα. Το σύστημα αυτό χρησιμοποιείται για την καταγραφή και τον έλεγχο οικονομικών πράξεων ιδιωτικού ή και δημοσίου φορέα (Λιανός et al, 2009).

Το ότι πλέον γίνεται πλήρης καταγραφή όλων των δραστηριοτήτων που συνδέονται με μια οικονομική μονάδα (από την αρχή της παραγωγής μέχρι την τελική πώληση και την κατανάλωση) με την βοήθεια της λογιστικής, έχει δώσει την δυνατότητα στις αγορές να αποτιμούν αγαθά και υπηρεσίες σε χρηματικές μονάδες με ακρίβεια, υπολογίζοντας μέσα σε αυτή την αξία, τα διάφορα κόστη που προκύπτουν κατά την διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας (κόστη υλικών, προμηθευτών, εργατικού προσωπικού κτλ.) (Φίλιος, 2007).

Ουσιαστικά η λογιστική είναι ένα είδος οικονομικής καταγραφής που έχει ως κύριο αντικείμενο την καταγραφή των φάσεων της παραγωγής που εκφράζονται σε χρηματικές μονάδες και τις διάφορες δοσοληψίες που επιφέρουν κίνηση στην αγορά μέσω των υλικών και των χρηματικών μονάδων. Η λογιστική ωστόσο δεν είναι μια καινούργια πρακτική. Από την αρχαιότητα και μέσα από το πέρασμα αιώνων, έχει καταγράψει μια συνεχόμενη βελτίωση σε όλους τους τομείς (Καββαδίας, 2003).

Η λογιστική λοιπόν και οι βασικές αρχές της, η συστηματική καταγραφή οικονομικών συναλλαγών δηλαδή έχεις την βάση της στην αρχαιότητα και η ανάπτυξη της συνδέεται άρρηκτα με την συνεχόμενη εξέλιξη του ανθρώπου, των κοινωνιών στις οποίες ζει αλλά και με την ανάπτυξη του εμπορίου. Η ανάπτυξη του εμπορίου αυτή επέφερε την ανάγκη για καταγραφή και έλεγχο των συναλλαγών, κάτι που με την σειρά του οδήγησε στην

δημιουργία της τέχνης της λογιστικής. Μέσα από αρχαιολογικές ανακαλύψεις, έχει αποδειχτεί περίτρανα η ύπαρξη λογιστικών βιβλίων πρώιμης μορφής σε εμπορικές δοσοληψίες ανάμεσα σε δυνάμεις της αρχαιότητας όπως οι αρχαίοι Έλληνες, οι Αιγύπτιοι, οι Σουμέριοι και οι Ρωμαίοι κ.ά. (Νιφορόπουλος, 2013).

Η εξέλιξη της λογιστικής στην χώρα μας πιθανότατα έχει άμεση σύνδεση με την γλώσσα μας και γενικότερα το πολιτιστικό υπόβαθρο της χώρας, τόσο σε επίπεδο κοινωνίας – οικογένειας όσο και σε επίπεδο εμπορίου – επιχειρήσεων. Παράλληλα, η λογιστική χρησιμοποιήθηκε και χρησιμοποιείται (όχι μόνο στην Ελλάδα) ως ένα από τα σπουδαιότερα εργαλεία κυβερνητικής πολιτικής και καθορισμού μέτρων και σταθμών για την διαμόρφωση πλαισίου ανάπτυξης, μέσω των στρατηγικών φορολογικής πολιτικής που ακολουθεί η εκάστοτε κυβέρνηση.

1.3 Η Αγροτική Λογιστική

Σε σύγκριση με άλλους οικονομικούς κλάδους, η Αγροτική Λογιστική χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένες δραστηριότητες που απαιτούν την κατάλληλη λογιστική αντιμετώπιση. Η λογιστική νομοθεσία δεν παρέχει τις απαραίτητες λογιστικές λύσεις σε όλες τις γεωργικές δραστηριότητες, ούτε αναφορικά με τις διαδικασίες σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και την δημοσίευση των αντίστοιχων λογιστικών πληροφοριών. Αφορά την ελεγχόμενη αναπαραγωγή ζώων ή φυτών (βιολογικά περιουσιακά στοιχεία) που προορίζονται για πωλήσεις, γεωργική παραγωγή ή δημιουργία άλλου βιολογικού περιουσιακού στοιχείου (Mussari, 2007).

Αυτή η διαχείριση βιολογικών περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιείται υπό τις συνθήκες αυξημένου κινδύνου που προκαλούνται από τις φυσικές διεργασίες που είναι ως επί το πλείστον πολύ δύσκολο να ελεγχθούν πλήρως από τον άνθρωπο. Εκτός από τις κλιματολογικές συνθήκες, ένας άλλος συγκεκριμένος παράγοντας είναι ο κίνδυνος μόλυνσης ζώων και φυτών από παράσιτα και ασθένειες. Ο εποχιακός χαρακτήρας των γεωργικών δραστηριοτήτων συνδέεται επίσης με τον βιολογικό χαρακτήρα της παραγωγής. Προκαλεί μη ομοιόμορφες ταμειακές εισροές κατά τη διάρκεια του επιχειρησιακού έτους και επίσης διακυμάνσεις αναφορικά με την απασχόληση (Juchau, 2002).

Ο ανωτέρω μετασχηματισμός βιολογικών περιουσιακών στοιχείων ρυθμίζεται από τη συνεχή παραγωγή και έτσι περιορίζει τη δυνατότητα ευέλικτης αντίδρασης στη ζήτηση της αγοράς. Βασικό χαρακτηριστικό των αγροτικών δραστηριοτήτων είναι ο συνδυασμός της ίδιας της παραγωγής διαφόρων προϊόντων με τη φυσική και χημική φύση της διαδικασίας, γεγονός που καθιστά δύσκολη την αξιόπιστη αποτίμησή τους (Argilés, 2001). Ο κίνδυνος αποτίμησης εντείνεται με την αμφίδρομη σύνδεση των διεργασιών παραγωγής φυτών και ζώων κατά τη διάρκεια της εκτίμησης του χρεώσιμου κόστους σχετικά με την κύρια μεταφορά προϊόντος και τη μεταφορά προϊόντων στη λογιστική μονάδα.

Οι προαναφερθέντες κίνδυνοι, που προκύπτουν από τη βάση της ίδιας της γεωργικής δραστηριότητας, προκαλούν ασάφειες και διαφωνίες κατά τη χρήση των παραδοσιακών λογιστικών μοντέλων στην προσπάθεια ορθής αποτύπωσης της Αγροτικής Λογιστικής (Κονανισονά, 2003). Τα μοντέλα που βασίζονται στα ιστορικά κόστη και η αρχή της πραγματοποίησης μπορούν ελάχιστα να αντιμετωπίσουν τις κρίσιμες στιγμές που συνδέονται με τον βιολογικό μετασχηματισμό, όπως η ανάπτυξη και ο εκφυλισμός, η παραγωγή και η αναπαραγωγή που αλλάζουν τη φύση των βιολογικών στοιχείων. Ως αποτέλεσμα, σε όλο τον κόσμο, οι άνθρωποι αναζητούν τις προσεγγίσεις που θα καθιστούσαν δυνατή την παροχή αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τις οικονομικές διαδικασίες των γεωργικών και αγροτικών επιχειρήσεων με βάση αξιόπιστες και ευρέως αποδεκτές λογιστικές αρχές (Dietrich et al. 2000).

Ο στόχος είναι η εξεύρεση ενός πλήρους προσδιορισμού τριών θεμελιωδών γεωργικών λογιστικών προβλημάτων, ανάρτηση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού (η αναγνώριση του στη λογιστική, η αναγνώριση, η ταυτοποίηση), αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων και αναφορά και δημοσίευση των οικονομικών στοιχείων. Μια συγκεκριμένη λύση αυτών των τριών προβλημάτων προσφέρεται στο πρόσφατα αποδεκτό διεθνές γεωργικό λογιστικό πρότυπο ΔΛΠ 41 (IAS 41). Το Διεθνές Αγροτικό Λογιστικό Πρότυπο 41 καθορίζει τη λογιστική για τη γεωργική δραστηριότητα - τη μετατροπή των βιολογικών περιουσιακών στοιχείων (φυτά και ζώα) σε γεωργικά προϊόντα (προϊόν συγκομιδής των βιολογικών περιουσιακών στοιχείων της οντότητας). Το πρότυπο απαιτεί γενικά τα βιολογικά περιουσιακά στοιχεία να αποτιμώνται στην εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης (Florey, 2004).

Η γεωργική λογιστική, όπως προαναφέρθηκε, συγκαταλέγεται στους ειδικούς λογιστικούς τύπους δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις σε γεωργικές δραστηριότητες τείνουν να αποκτούν συγκεκριμένους κλάδους και στόχους δραστηριότητας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ενώ η καταγραφή των χρηματοοικονομικών συναλλαγών στη γεωργική παραγωγική διαδικασία απαιτεί τη χρήση χρηματοοικονομικής λογιστικής, η εκτίμηση του κόστους παραγωγής που προκύπτει κατά τη διάρκεια της καλλιέργειας γεωργικών αγαθών απαιτεί τη χρήση λογιστικής κοστολόγησης και την παροχή νέων δεδομένων, είτε λαμβάνονται από χρηματοοικονομικά είτε λογιστικά κόστη (Macve, 1993).

Αν θα μπορούσε να δοθεί ένας γενικός ορισμός θα επισήμανε ότι η Αγροτική Λογιστική μπορεί να εξηγηθεί ως ειδική λογιστική που καταγράφει κυρίως χρηματοοικονομικές και νομισματικές συναλλαγές αναφορικά με όλες τις γεωργικές δραστηριότητες, ταξινομεί τη χρηματοοικονομική συναλλαγή σε σχέση με τους τύπους, εκτιμά το κόστος παραγωγής που προκύπτει κατά την καλλιέργεια γεωργικών αγαθών και στη συνέχεια δημοσιεύει αυτά τα οικονομικά στοιχεία.

Οι στόχοι της αγροτικής λογιστικής μπορούν να απαριθμηθούν ως εξής: Εκτίμηση των πραγματικών δαπανών που αφορούν γεωργικά αγαθά, προσδιορισμός των τιμών πώλησης των αγαθών που προέρχονται από γεωργικές δραστηριότητες, δίκαιη και ισορροπημένη κατανομή μερισμάτων μεταξύ των εταίρων, εκτίμηση κερδών-ζημιών, βοήθεια προς τους αγρότες και τις επιχειρήσεις στον υπολογισμό της φορολογικής βάσης, παρακολούθηση διαχρονικών χρηματοοικονομικών και φυσικών πτυχών των γεωργικών επιχειρήσεων, παρακολούθηση της εξέλιξης της ποσότητας και της αξίας των γεωργικών προϊόντων, εκτέλεση ανάλυσης κόστους ακολουθούμενη από ορθολογικά προληπτικά μέτρα, βοήθεια στις γεωργικές επιχειρήσεις στον προγραμματισμό του προϋπολογισμού για το μέλλον, παροχή πληροφοριών με σκοπό τη διευκόλυνση των ενδιαφερόμενων μερών για τις συναλλαγές ενοικίασης (leasing) μετοχής, αγοράς ή πώλησης, παροχή σχετικών πληροφοριών σε ανώτατα στελέχη για τον καθορισμό της γεωργίας, των εσόδων και των πολιτικών τιμολόγησης, βοήθεια στις αγροτικές επιχειρήσεις για την παρακολούθηση των επιδόσεων των υπαλλήλων και των διευθυντών τους, καθορισμός των τιμών στήριξης για τα γεωργικά προϊόντα που υπόκεινται σε επιδότηση, παροχή πληροφοριών σχετικά με τις

αγροτικές επιχειρήσεις στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθορισμός των μισθών των εργαζομένων και βοήθεια στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αυτών (Arag, 1988).

Τέλος, οι αγροτικές επιχειρήσεις διαθέτουν ορισμένα χαρακτηριστικά που τα διαχωρίζουν από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Αυτά τα χαρακτηριστικά αντιπροσωπεύουν ουσιαστικά διαφοροποιήσεις στη λογιστική οργάνωση των αγροτικών επιχειρήσεων, οι οποίες, με τη σειρά τους, οδήγησαν σε διάφορες δυσκολίες κατά τη διάρκεια της λογιστικής διαδικασίας. Αυτές οι δυσκολίες που συναντήθηκαν κατά την εφαρμογή της αγροτικής λογιστικής συζητούνται είναι οι κάτωθι:

Διαφορετικά μεγέθη αγροτικών επιχειρήσεων, εξάρτηση των αγροτικών επιχειρήσεων από την εκάστοτε εποχή και τις κλιματολογικές συνθήκες, ισχυρή σύνδεση μεταξύ των μελών της οικογένειας αγροτών στις γεωργικές επιχειρήσεις, βιωσιμότητα των ευέλικτων γεωργικών δραστηριοτήτων, αφθονία επενδύσεων σε μελλοντικούς όρους και σύγχυση στην ανίχνευση κυκλοφορούν και πάγιου ενεργητικού (Philip Garcia, 2001).

1.4 Η Αγροτική Λογιστική στην Ελλάδα

Η Αγροτική Λογιστική δεν παρουσιάζει καμία ιδιαίτερα διαφορά σε σχέση με την λογιστική άλλων κλάδων της ελληνικής οικονομίας, τουλάχιστον σε επίπεδο σημαντικότητας και βαρύτητας. Είναι απολύτως φυσιολογικό, όπως συμβαίνει με μια οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα, είτε αυτή είναι λιανικό εμπόριο, είτε μια βιοτεχνία, είτε μια βιομηχανία, έτσι και με την αγροτική εκμετάλλευση, να απαιτείται η παρακολούθηση του οικονομικού αποτελέσματος για την εξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων (Φίλιος, 2007).

Ο αγρότης – γεωργός – κτηνοτρόφος, χρησιμοποιώντας της αρχές της λογιστικής και προβαίνοντας σε χρόνια και συστηματική καταγραφή των οικονομικών συναλλαγών των οποίων πραγματοποιεί με πελάτες και προμηθευτές, είναι σε θέση να έχει μια καθαρή εικόνα αναφορικά με την πορεία της επένδυσης του (στην συγκεκριμένη περίπτωση η καλλιέργεια του ή η κτηνοτροφική του μονάδα) και τα οικονομικά αποτελέσματα τα οποία αναμένει από αυτή (κέρδη ή ζημιές). Πρακτικά ακολουθείται η ίδια διαδικασία με οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση. Υπάρχει η απογραφή η οποία σχετίζεται με την καταγραφή

της περιουσιακής κατάστασης της αγροτικής εκμετάλλευσης, υπάρχει και ο ισολογισμός ο οποίος σχετίζεται με την καταγραφή της οικονομικής κατάστασης της αγροτικής εκμετάλλευσης (Τσουκαλάς, 1999).

Η γνώση είναι δύναμη και η λογιστική προσφέρει στον γεωργό – αγρότη την απαραίτητη γνώση αναφορικά με την πορεία της εκμετάλλευσής του. Έχοντας λοιπόν αυτή τη γνώση σχετικά με την απογραφή και τον ισολογισμό, ο γεωργός – αγρότης είναι σε θέση να διαθέτει πολλές και σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με την εκμετάλλευσή του και τα επόμενα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει, ενώ σε περιπτώσεις όπου καλλιεργεί μια ευρεία γκάμα αγροτικών προϊόντων (πχ. διάφορα φρούτα και λαχανικά), θα είναι σε θέση να γνωρίζει ποιο από τα προϊόντα του, του επιφέρει μεγαλύτερα έσοδα και ποιο λιγότερα έσοδα ή ακόμη και ζημιές (Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ.&Α - Ε.Δ.Ε.Χ.Υ, 2000).

Στην χώρα μας, η αγροτική λογιστική και οι διαδικασίες τήρησης λογαριασμών που σχετίζονται με αγροτική παραγωγή και εκμετάλλευση δεν είναι ιδιαίτερα γνωστές στους περισσότερους ανθρώπους. Η αγροτική εκμετάλλευση εμφανίζει εκ της βάσης του ιδιαίτερα πολυπλοκότητα η οποία δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες για την τήρηση οικονομικών λογαριασμών στον κλάδο. Η πλήρης απουσία αγροτικού λογιστικού σχεδίου βοηθάει στην περαιτέρω δυσχέρεια της αγροτικής οικονομικής καταγραφής (σε άλλες ευρωπαϊκές οικονομικές, αγροτικό λογιστικό σχέδιο υπάρχει πενήντα χρόνια πριν) (Φίλιος, 2007).

Η μειοψηφία εκ των αγροτών – γεωργών χρησιμοποιούν την νέα απλογραφική μέθοδο η οποία τους παρέχει μια σημαντική δυνατότητα αναφορικά με την παρακολούθηση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων του, καθώς και την γενικότερη απόδοση του κλάδου σε σχέση με τις εκμεταλλεύσεις του (καλλιέργειες, κτηνοτροφία κτλ.). Αντίθετα, η πλειοψηφία των αγροτών – γεωργών – κτηνοτρόφων τηρεί μια πολύ βασική, εμπειρική και υποτυπώδης διαδικασία παρακολούθησης εσόδων και εξόδων από την οποία δεν λαμβάνουν καμία πληροφορία αναφορικά με την πορεία των επιμέρους κλάδων που σχετίζονται με τις εκμεταλλεύσεις τους, ενώ λαμβάνουν πληροφορίες μόνο σχετικά με τα έξοδα τους αναφορικά με τις εκμεταλλεύσεις και για τα έσοδα τους από αυτές (Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ.&Α - Ε.Δ.Ε.Χ.Υ, 2000).

Στην αγροτική εκμετάλλευση οι λογιστικοί λογαριασμοί θα έπρεπε να είναι η βάση για την καλύτερη οργάνωση της λειτουργίας τους. Με αυτό τον τρόπο ο κάθε αγρότης – γεωργός θα είχε την δυνατότητα να αντιλαμβάνεται άμεσα τους λόγους που οδηγούν στο οικονομικό του αποτέλεσμα (είτε κέρδος είτε ζημία) παρέχοντάς του την απαραίτητη πληροφορία για την λήψη αποφάσεων ζωτικής σημασίας ως προς την συνέχιση ή την αλλαγή των καλλιεργειών του (ή την πιθανή μείωση πχ. των ζώων που εκτρέφει λόγω κόστους), με απώτερο στόχο την επίτευξη θετικού οικονομικού αποτελέσματος. Δηλαδή δίδονται πληροφορίες για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των συντελεστών παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, γη) (Φίλιος, 2007).

Οι αγροτικοί – γεωργικοί λογιστικοί λογαριασμοί διαχωρίζονται σε κύριους και βοηθητικούς. Στους κύριους αγροτικούς λογαριασμούς περιλαμβάνονται όλοι οι κλάδοι φυτικής – ζωικής παραγωγής των εκμεταλλεύσεων. Στους βοηθητικούς λογαριασμούς περιλαμβάνονται όλα τα μέσα παραγωγής, δηλαδή μηχανήματα, οι χρεώσεις, οι πιστώσεις κτλ. Παράλληλα, στους βοηθητικούς λογαριασμούς μπορούν να καταγράφονται και να ελέγχονται τα διάφορα είδη που σχετίζονται με την φυτική παραγωγή (πχ. καλαμπόκι κτλ.). Στην ουσία οι λογαριασμοί εξαρτώνται σε κύριο βαθμό από το μέγεθος και σε δεύτερο βαθμό από την φύση των εκμεταλλεύσεων και από τις πληροφορίες που απαιτεί ο κάθε αγρότης - γεωργός να παίρνει σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις του (Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ.&Α - Ε.Δ.Ε.Χ.Υ, 2000).

Πέρα από τα δύο είδη λογαριασμών που αναφέρθηκαν παραπάνω (κύριοι και βοηθητικοί δηλαδή), υπάρχουν και οι γενικοί λογαριασμοί, οι οποίοι αναφέρονται τόσο στην εκμετάλλευση όσο και στην αγροτική οικογένεια. Σε αυτούς τους λογαριασμούς εντοπίζονται οι διάφορες δαπάνες που σχετίζονται με την κατοικία καθώς και δαπάνες διαβίωσης εφόσον αυτές συνδέονται άρρηκτα και με την εκμετάλλευση (πετρέλαιο αυτοκινήτου, ηλεκτρική ενέργεια και νερό για καλλιέργεια κτλ) (Φίλιος, 2007).

1.5 Οι λογιστικές μέθοδοι στην Αγροτική Λογιστική

Η διαδικασία καταγραφής οποιασδήποτε μεταβολής μιας εκμετάλλευσης σε λογαριασμούς αποτελεί ουσιαστικά το λεγόμενο Λογιστικό Σύστημα, ή πιο γνωστό ως η Λογιστική Μέθοδος. Τα συστήματα καταγραφής που εντοπίζονται στην αγροτική λογιστική είναι δύο

και είναι αυτά που χρησιμοποιούνται και στην γενική λογιστική, για όλους τους κλάδους. Το απλογραφικό σύστημα (γνωστό παλαιότερα ως βιβλία β κατηγορίας) και το διπλογραφικό σύστημα (βιβλία γ κατηγορίας) (Rallis, 2007).

Με το απλογραφικό σύστημα, αυτό που συμβαίνει είναι πρακτικά η καταγραφή ενός γεγονότος σε έναν λογαριασμό. Τηρείται συνήθως από τον ίδιο τον αγρότη ώστε να παρακολουθεί τα έσοδα και τα έξοδά του ή από κάποιον λογιστή με τον οποίο συνεργάζεται ο αγρότης - γεωργός. Αποτελεί ουσιαστικά την εφαρμογή των λογιστικών διαδικασιών στην πιο απλή μορφή τους. Επειδή πρακτικά δεν καταγράφεται κάπου στον λογαριασμό ο λόγος για τον οποίο προέκυψε η μεταβολή και δεν δίνονται περισσότερες λεπτομέρειες αναφορικά με το είδος της συναλλαγής και τις αιτίες, το απλογραφικό σύστημα θεωρείται ως ένα μάλλον ατελές σύστημα (Φίλιος, 2007).

Η χρήση του απλογραφικού συστήματος συνήθως γίνεται για την εξοικονόμηση χρόνου, καθώς δεν απαιτούνται πολύπλοκες διαδικασίες για την λεπτομερή καταγραφή και ενημέρωση των βιβλίων (πχ. γενικό καθολικό, αναλυτικό καθολικό κτλ.) σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές, ενώ ουσιαστικά σχεδιάζεται ώστε να δίνει μόνο τις πληροφορίες που απαιτούνται στον αγρότη – γεωργό που διαχειρίζεται την εκμετάλλευση. Παράλληλα, με την απλογραφική μέθοδο είναι σύνηθες να τηρείται ένας λογαριασμός ο οποίος είτε πιστώνεται, είτε χρεώνεται (λειτουργεί πρακτικά ως λογαριασμός ταμείου για τον γεωργό – αγρότη, αποτυπώνοντας με αυτόν τον τρόπο τα ταμειακά διαθέσιμα της εκμετάλλευσης, χωρίς μάλιστα να απαιτείται η αντίθετη κίνηση χρέωσης-πίστωσης σε δεύτερο λογαριασμό, όπως συμβαίνει με την χρήση του διπλογραφικού συστήματος (Djanatos, 2008).

Ενώ το πλεονέκτημα που προκύπτει από την χρήση της απλογραφικής μεθόδου είναι ουσιαστικά η εξοικονόμηση χρόνου, το μεγάλο της μειονέκτημα είναι το ότι δεν εξυπηρετεί πραγματικά και αντικειμενικά τους σκοπούς της λογιστικής, δηλαδή τη συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή των οικονομικών δεδομένων, συναλλαγών και δοσοληψιών και μεταβολών που πραγματοποιούνται κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους. Επίσης δεν συμβάλει επουδενί στον σαφή και αντικειμενικό καθορισμό των πηγών του συνολικού οικονομικού αποτελέσματος για τον αγρότη –

γεωργό, αφήνοντας αρκετά περιθώρια φοροδιαφυγής (Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ.&Α - Ε.Δ.Ε.Χ.Υ, 2000).

Η διπλογραφική μέθοδος έχει πάρει το όνομά της από το γεγονός ότι κάθε οικονομική συναλλαγή που πραγματοποιείται επηρεάζει άμεσα, αντίθετα και ισομερώς (ισόποσα δηλαδή) τουλάχιστον δύο ξεχωριστούς λογαριασμούς. Η καταχώρηση της οικονομικής συναλλαγής δηλαδή γίνεται σε έναν λογαριασμό ως χρέωση και ταυτόχρονα σε έναν άλλον λογαριασμό ως πίστωση, με ακριβώς το ίδιο ποσό (Μαρτίκα-Βακιρτζη & Δημητριάδου, 2007).

Η μέθοδος αυτή δίνει την δυνατότητα να καταγράφεται και να ελέγχεται σε απόλυτο βαθμό το οικονομικό μέγεθος του κάθε περιουσιακού στοιχείου σε οποιοδήποτε χρονική στιγμή μέσα στο οικονομικό έτος που εξετάζεται. Επίσης δίνει την δυνατότητα στον ιδιοκτήτη μιας αγροτικής επιχείρησης ή στον αγρότη – γεωργό που διαχειρίζεται μια οποιασδήποτε εκμετάλλευση, να προβεί στις κατωτέρω ενέργειες (Κιτσομπανίδης, 1993):

1. Να εποπτεύει και να διαχειρίζεται το μέγεθος κάθε στοιχείου της εκμετάλλευσής του (ή της επιχείρησής του) χωρίς να πρέπει να μπει στη διαδικασία να πραγματοποιήσει πραγματική απογραφή.
2. Στην περίπτωση της επιχείρησης, μπορεί να κάνει τελείως απρόσωπη και αντικειμενική την διαχείριση – διοίκηση της επιχείρησης και να την διαμοιράζει σε περισσότερα άτομα εντός αυτής.
3. Να αναμένει και να προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό το οικονομικό αποτέλεσμα (είτε κέρδος, είτε ζημία) καθώς θα έχει όλη την απαραίτητη πληροφόρηση αναφορικά με το ποια συστατικά της εκμετάλλευσής συνέβαλλαν σε αυτό αλλά και πόσο το καθένα.

Στην χώρα μας, οι επιχειρήσεις οι οποίες είναι υποχρεωμένες να τηρούν το διπλογραφικό σύστημα είναι αυτές που πραγματοποιούν οικονομικό αποτέλεσμα (έσοδο) άνω των 1,5 εκατομμυρίων ευρώ, καθώς και οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Στις Η.Π.Α. για παράδειγμα η διπλογραφική μέθοδος στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις παρακολουθείται από διάφορα μεγάλα πανεπιστήμια όπως της Iowa κ.α., ενώ στην Γαλλία, το 1970 καταρτίστηκε και βρίσκεται ακόμη εν ισχύ Αγροτικό (Κλαδικό) Λογιστικό Πρότυπο, το οποίο έχει

επεξεργαστεί και προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του σήμερα, των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην γεωργία και στην κτηνοτροφία (Κιτσομπανίδης, 1993).

1.6 Φορολογία αγροτών και αγροτικά καθεστώτα

1.6.1 Κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α.

Το κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α αποτελεί ένα μέρος του Κώδικα Φ.Π.Α. Πρακτικά, αντικείμενο κανονικού καθεστώτος ΦΠΑ είναι (Παπαδημητρίου και Νιφορόπουλος, 2016):

- Η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιούνται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο που ενεργεί με αυτή την ιδιότητα.
- Η εισαγωγή αγαθών στο εσωτερικό της χώρας
- Η ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών που πραγματοποιείται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος ενεργεί με αυτή την ιδιότητα ή από μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο, όταν ο πωλητής είναι υποκείμενος στο φόρο εγκαταστημένος σε άλλο κράτος μέλος, ενεργεί με αυτή την ιδιότητα και δεν απαλλάσσεται από το φόρο λόγω ύψους πραγματοποιηθέντος ετήσιου κύκλου εργασιών, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας του, ούτε υπάγεται στις διατάξεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 13, του Ν. 2859/2000. Ειδικά, η ενδοκοινοτική απόκτηση καινούργιων μεταφορικών μέσων υπάγεται στο φόρο, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εγκαταστημένου στο εσωτερικό της χώρας προσώπου (Μαρτίκα-Βακιρτζη & Δημητριάδου, 2007).

Οι αγρότες – γεωργοί οι οποίοι εντάσσονται στο ανωτέρω καθεστώς ΦΠΑ, για να μπορέσουν να υπολογίσουν τον εν λόγω φόρο θα πρέπει να αφαιρέσουν το ΦΠΑ των εξόδων και το ΦΠΑ αγοράς παγίων στοιχείων από το ΦΠΑ των πωλήσεων. Σε περίπτωση που η διαφορά προκύψει ως αρνητικό αποτέλεσμα, τότε ο αγρότης έχει επιστροφή φόρου από την εφορία. Σε αντίθετη περίπτωση, το θετικό αποτέλεσμα είναι και ο φόρος που καλείται ο γεωργός – αγρότης να πληρώσει (Παπαδημητρίου και Νιφορόπουλος, 2016).

Μέχρι και την χρήση του 2013, η μειοψηφία των αγροτών – γεωργών ήταν ενταγμένοι στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. Από την χρήση του 2014 (βάση Ν. 4254/2014) και μετά ο αριθμός αυτός ανέβηκε σημαντικά προς τα πάνω.

Τα κριτήρια για την υπαγωγή των αγροτών στο κανονικό καθεστώς είναι δύο :

1. Είτε το ακαθάριστο έσοδό τους από την παροχή και εμπορία αγροτικών προϊόντων παραγωγής τους και από την παροχή υπηρεσιών σχετικές με τον αγροτικό κλάδο να είναι άνω των 15.000 € (αρχικά το όριο είχε οριστεί στις 10.000) κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο (πχ. για το οικονομικό έτος 2020, λαμβάνονται υπόψη τα αγροτικά εισοδήματα του 2019),
2. Είτε το δικαίωμα λήψης ενιαίας ενίσχυσης να ξεπερνά τις 5.000 € σωρευτικά.

Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις όπου αγρότες – γεωργοί δικαιούνται έκπτωση από τον ΦΠΑ ή ακόμη και απαλλαγή όπως για παράδειγμα, η πώληση αγροτικών προϊόντων μέσω τρίτων (όπου τρίτος λογίζεται κάποιος λιανέμπορος ή ένας αγροτικός συνεταιρισμός).

Τέλος εκτός από το κανονικό καθεστώς ΦΠΑ, αυτό δηλαδή που αφορά και την πλειοψηφία των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική αγορά, υπάρχουν και κάποια ειδικά καθεστάτα, καθώς και κάποιες εξαιρέσεις (Παπαδημητρίου και Νιφορόπουλος, 2016). Ένα από τα ανωτέρω ειδικά καθεστάτα είναι και το ειδικό καθεστώς ΦΠΑ αγροτών το οποίο αναλύεται στην παρακάτω ενότητα ((Μαρτίκα-Βακιρτζη & Δημητριάδου, 2007).

1.6.2 Ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α.

Πρακτικά, το ειδικό καθεστώς ΦΠΑ για του αγρότες εφαρμόστηκε με απώτερο σκοπό το να μην δημιουργηθούν φορολογικές ανισότητες στις ομάδες των φορολογουμένων εκείνων που εντάσσονται στις ομάδες χαμηλών εισοδημάτων, αφού ουσιαστικά, εάν ήταν υποχρεωμένοι όλοι οι αγρότες, ανεξαρτήτου μεγέθους και εύρους γεωργικής εκμετάλλευσης να υπαχθούν στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ, αυτό θα δημιουργούσε μια πολύ μεγάλη δυσκολία (έως και αδυναμία) στους γεωργούς χαμηλού εισοδήματος να ανταποκριθούν στις εν λόγω φορολογικές τους υποχρεώσεις (Μαρτίκα-Βακιρτζη & Δημητριάδου, 2007).

Το κανονικό καθεστώς ΦΠΑ σαφέστατα προϋποθέτει μια υφιστάμενη λογιστική οργάνωση, την έκδοση και την καταχώρηση στοιχείων στην Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ), κάτι το οποίο προϋποθέτει και την σχετική επένδυση από μεριάς των αγροτών (το οποίο συνεπάγεται αυτόματα και σε αυξημένο κόστος για τους γεωργούς - αγρότες).

Οι γεωργοί - αγρότες που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την επιστροφή του Φ.Π.Α που επιβαρύνθηκαν με τις αγορές αγαθών ή υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την άσκηση της γεωργικής τους εκμετάλλευσης (Μαρτίκα-Βακιρτζη & Δημητριάδου, 2007).

2. Νομοθεσία για τους αγρότες

Από 1/1/2014 και έπειτα και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4172/2013 το αγροτικό εισόδημα υπέστη κάποιες σημαντικές αλλαγές όσον αφορά την φορολογική του αντιμετώπιση. Αρχικά, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 21 του Ν. 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167 Α'), ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το συνολικό εισόδημα που προέκυψε από επιχειρηματική δραστηριότητα και συναλλαγές, αφού αφαιρεθούν οι δαπάνες που σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα, οι αποσβέσεις και οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

Επιπλέον, πάλι στο άρθρο 21 του Ν. 4172/2013, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την περ. α' της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 4223/2013 (Φ.Ε.Κ. 287 Α'), καθορίζεται ότι συγκεκριμένα για το εισόδημα που προκύπτει από αγροτική δραστηριότητα, στα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα που προκύπτουν από την παραγωγή προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα (γεωργικών, πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών κτλ.). Τα κέρδη φορολογούνται με συντελεστή 13%.

Παράλληλα, με την ΠΟΛ.1079/19.3.2014 ορίζονται οι τελικές διευκρινήσεις επί των διατάξεων της απόφασης ΠΟΛ.1055/17.2.2014 που τροποποίησε την απόφασή ΠΟΛ.1281/30.12.2013 σχετικά με την «απαλλαγή από την υποχρέωση τήρησης βιβλίων και έκδοσης στοιχείων των αγροτών του ειδικού καθεστώτος». Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο 3 της σχετικής απόφασης διευκρινίζεται ότι, πρώτον, οι

αγρότες που εντάσσονται στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης βιβλίων και την έκδοση οικονομικών στοιχείων και δεύτερον, δίνεται η δυνατότητα στους αγρότες - γεωργούς (φυσικά πρόσωπα) οι οποίοι εντάσσονται στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ με τήρηση απλογραφικών βιβλίων, να μην τηρούν και αυτοί βιβλία, με την προϋπόθεση ότι δεν ασκούν άλλου είδους οικονομική δραστηριότητα η οποία να τους αποφέρει κέρδος. Η υποχρέωση τους για έκδοση οικονομικών στοιχείων παραμένει υποχρεωτική.

Επίσης, με την υποπαράγραφο Β της παρ. Β του τρίτου άρθρου του Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ 85/7.4.2014), μεταξύ άλλων καθορίστηκαν τα ανώτερα και κατώτερα όρια των ακαθάριστων εσόδων που προκύπτουν από την πώληση αγροτικών προϊόντων για την ένταξη ή μη των αγροτών – γεωργών στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ. Άρα, γι' αυτούς που αποκτούν εισόδημα από ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα εάν εντάσσονται στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ ή όχι, προσδιορίζουν τα ακαθάριστα έσοδα και τα κέρδη τους λογιστικά (με βάση τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία) και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 21 έως και 28 του νέου ΚΦΕ (ν.4172/2013).

Διευκρινίζεται ότι οι αγρότες - γεωργοί οι οποίοι δεν είναι υπόχρεοι στην τήρηση λογιστικών βιβλίων, θα προσδιορίζουν τα κέρδη τους με βάση τα δεδομένα των φορολογικών στοιχείων που προβλέπονται από τον Κ.Φ.Α.Σ. Σε περίπτωση που αγρότες μη υπόχρεοι σε έκδοση στοιχείων έχουν πραγματοποιήσει και λιανικές πωλήσεις, προσθέτουν στα ακαθάριστα έσοδά τους και τις πωλήσεις αυτές που αποδεικνύονται είτε με απλές αποδείξεις είσπραξης, είτε με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο μέσο.

Ενδεικτικά και με την επιφύλαξη των άρθρων 22 και 23 του ν.4172/2013, για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών, οι ασκούντες αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα εκτός των άλλων και τις παρακάτω κατηγορίες δαπανών, εφόσον αποδεικνύονται με τα νόμιμα παραστατικά τους: αγορές λιπασμάτων, φαρμάκων και σπόρων, καλλιεργητικές δαπάνες, δαπάνες άρδευσης, δαπάνες για ημερομίσθια εργατών, το κόστος καυσίμων και συντήρησης των αγροτικών μηχανημάτων, των τόκων και τα έξοδα των δανείων που σχετίζονται με την αγροτική εκμετάλλευση, τις αποσβέσεις παγίων του αγροτικού εξοπλισμού κλπ.

Ουσιαστικά λοιπόν, από 1/1/2014 καταργήθηκε ο παλαιός τεκμαρτός τρόπος φορολόγησης του γεωργικού εισοδήματος (σύμφωνα με το άρθρο 42 του Ν.2238/94) και το εισόδημα που αποκτάται από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογείται πλέον λογιστικά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του αρ. 21 του Ν.4172/2013, ενώ τα κέρδη από την αγροτική επιχείρηση φορολογούνται με συντελεστή 13% σύμφωνα με την παρ. 3 του αρ.29 του Ν.4172/2013 (αφορά την ατομική αγροτική επιχείρηση).

Επομένως, τα έσοδα και τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα αν ο αγρότης - γεωργός εντάσσεται στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ ή στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ, προσδιορίζονται λογιστικά, δηλαδή βάση των βιβλίων που τηρούνται και των στοιχείων που δημοσιεύονται. Οι αγρότες οι οποίοι δεν εντάσσονται στην ανωτέρω κατηγορία και δεν είναι υπόχρεοι να τηρούν βιβλία, θα προσδιορίζουν τα κέρδη τους βάση των δεδομένων των φορολογικών στοιχείων που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών.

Τα έσοδα των παραγωγών γεωργικών, πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών και άλλων προϊόντων της αγροδιατροφής, που προέρχονται είτε από την πώληση των προϊόντων που παράγουν είτε από την εξαγωγή τους, και ανεξάρτητα από τον τόπο και το αν πωλήθηκαν σε τιμή λιανικής ή χονδρική, φορολογούνται συντελεστή 13%. Ειδικότερα, οι ανωτέρω αγρότες - παραγωγοί φορολογούνται με συντελεστή 13% αποκλειστικά στην περίπτωση πώλησης (ανεξαρτήτως τρόπου) των δικών τους προϊόντων, δηλαδή των προϊόντων που έχουν προκύψει από ιδιοπαραγωγή.

Επομένως, προϋπόθεση για την εφαρμογή του συντελεστή 13% σύμφωνα με τα ανωτέρω, είναι τα πωλούμενα προϊόντα να παράγονται αποκλειστικά από τον πωλητή τους- παραγωγό και να μην έχουν υποστεί μεταποίηση.

Στην περίπτωση που ο αγρότης - παραγωγός των παραπάνω προϊόντων πωλεί και προϊόντα που έχει προμηθευτεί από άλλους παραγωγούς, τότε θεωρείται ότι ασκείται παράλληλα επιχειρηματική εμπορική δραστηριότητα και για τα έσοδα αυτά (δηλαδή για τα έσοδα που προέρχονται από την πώληση προϊόντων τρίτων, και όχι για τα έσοδα που προκύπτουν από την πώληση των προϊόντων που παράγει ο ίδιος) εφαρμόζεται ο φορολογικός συντελεστής της παρ. 1 του άρθρου 29 του ν.4172/2013, (μεταξύ 26% και 33%).

3. Κοινή Αγροτική Πολιτική

Το 1962 η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε να εφαρμόζει την Κοινή Αγροτική Πολιτική, μια από τις πρώτες υπερεθνικές οικονομικές πολιτικές στη σύγχρονη εποχή. Κάθε χώρα στον κόσμο προσεγγίζει την παραγωγή τροφίμων με μεγάλη σοβαρότητα, αλλά οι διεθνικές, κοινές πολιτικές και μοντέλα χρηματοδότησης είναι σπάνια, σε αντίθεση με τη χρηματοδότηση της Γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) έχει τρεις βασικές αρχές: το ελεύθερο εμπόριο γεωργικών προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών, τις προτιμήσεις στην ευρωπαϊκή αγορά για τους εγχώριους παραγωγούς και την κοινή χρηματοδότηση. Η γεωργία έγινε ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος τομέας της διαδικασίας ολοκλήρωσης της Ευρώπης (Fritz, 2011).

Ο Sicco Mansholt, πρώην υπουργός γεωργίας της Ολλανδίας και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1972-73), ήταν ο πρώτος που πρότεινε την κοινή ευρωπαϊκή αγροτική αγορά, υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν τέσσερις βασικοί λόγοι για αυτό:

1. Δεν ήταν δυνατός ο αποκλεισμός της γεωργίας από την ολοκληρωμένη αγορά και η σαφής διάκριση των βιομηχανικών και γεωργικών προϊόντων
2. Η γεωργία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις οικονομίες των κρατών μελών
3. Οι διακυμάνσεις των τιμών των τροφίμων σε εθνικό επίπεδο επηρεάζουν έντονα όλους τους άλλους τομείς και οι τιμές αυτές συνδέονται άμεσα με τη γεωργική πολιτική
4. Οι αλλαγές και οι προσαρμογές στον γεωργικό τομέα είναι απαραίτητες σε σχέση με τη γενική οικονομική ανάπτυξη.

Εφαρμόζεται σε εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο, η γεωργική πολιτική είναι η τομεακή δημόσια πολιτική που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση προβλημάτων που δεν επιλύονται από τους τακτικούς μηχανισμούς της αγοράς (Wilkin, 2009). Η Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένα σύστημα χρηματοδότησης, επιδότησης και άλλων μέτρων και πολιτικών που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη και έχει επηρεάσει σημαντικά

τον καθορισμό της νομοθεσίας στην εκάστοτε αγορά και χώρα – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την δραστηριότητα στον γεωργικό τομέα.

4. Ανάλυση έρευνας

4.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να αποτυπωθούν οι τάσεις στις απόψεις των λογιστών που άπτονται φορολογικών ζητημάτων. Συγκεκριμένα, θα διερευνήσουμε ζητήματα όπως α) το κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α και η ένταξη των αγροτών, β) φορολόγηση επιδοτήσεων, γ) η λογιστική στρατηγική ως μέσο προσέλκυσης νέων αγροτών και δ) την ενημέρωση των αγροτών σε φορολογικά ζητήματα.

Επιπλέον, θα προσπαθήσουμε να εξακριβώσουμε αν υπάρχουν διαφορετικά ρεύματα ανάμεσα στις διαφορετικές τάξεις των λογιστών όπως αυτές διαμορφώνονται από την εργασιακή τους εμπειρία, την εξειδίκευσή τους στην παροχή υπηρεσιών σε αγρότες και την ηλικία τους. Με αυτόν τον τρόπο θα διαπιστωθεί αν οι απόψεις των λογιστών διαμορφώνονται με αντικειμενικά ή υποκειμενικά κριτήρια.

Επίσης, θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε εάν οι παρατηρούμενες συσχετίσεις μεταξύ των διάφορων δημογραφικών χαρακτηριστικών και των απαντήσεων σε συγκεκριμένες ερωτήσεις είναι στατιστικά σημαντικές ή μη.

4.2 Μεθοδολογία και δείγμα

Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης μελέτης χρησιμοποιήσαμε τη ερευνητική μέθοδο του ερωτηματολογίου, το οποίο δόθηκε σε 40 λογιστές που παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αγροτικές επιχειρήσεις. Το συγκεκριμένο δείγμα επαγγελματιών επιλέχθηκε, καθώς θεωρείται το πλέον κατάλληλο για να περιγράψει την κατάσταση που επικρατεί στο χώρο των αγροτών. Επίσης, όντας λογιστές θεωρούνται αρκετά εξειδικευμένοι ώστε να μπορούν να κρίνουν και να κατανοήσουν φοροτεχνικά ζητήματα καλύτερα από όλες τις υπόλοιπες ειδικότητες επαγγελματιών.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δείγματος αποτυπώθηκαν στις απαντήσεις που αφορούν δημογραφικές ερωτήσεις. Συγκεκριμένα, στους ερωτηθέντες καταγράφηκε το φύλο τους, ηλικίας τους, το επίπεδο εκπαίδευσής τους, η εργασιακή εμπειρία τους και τέλος το πλήθος αγροτικών επιχειρήσεων που τη συγκεκριμένη στιγμή δίνουν τις υπηρεσίες τους. Το σχετικό ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα πινάκων.

4.3 Αποτελέσματα της έρευνας

Περιγραφική Στατιστική

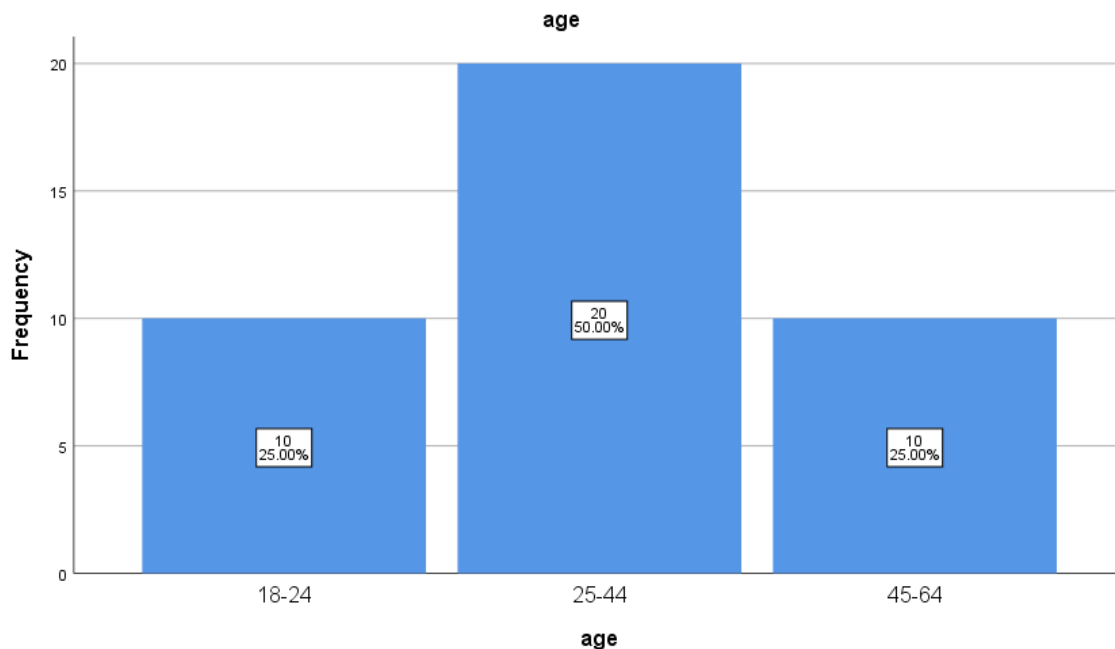
Σκοπός της ενότητας αυτής είναι να αναλυθεί και να παρουσιαστεί το δείγμα των ερωτηθέντων, στο οποίο βασίστηκε η συμπερασματική ανάλυση που ακολουθεί. Θα παρουσιαστούν τα περιγραφικά στατιστικά των δημογραφικών δεδομένων που αφορούν το δείγμα όπως α) η ηλικία, β) το φύλο, γ) η εργασιακή εμπειρία, δ) το επίπεδο εκπαίδευσης και ε) το πλήθος αγροτικών επιχειρήσεων που έχουν δώσει τις υπηρεσίες τους ως φοροτεχνικοί.

1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

1.1 Ηλικία των ερωτηθέντων του δείγματος

Πίνακας 1: Πίνακας συχνότητων για την ηλικία

		age			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-24	10	25.0	25.0	25.0
	25-44	20	50.0	50.0	75.0
	45-64	10	25.0	25.0	100.0
Total		40	100.0	100.0	

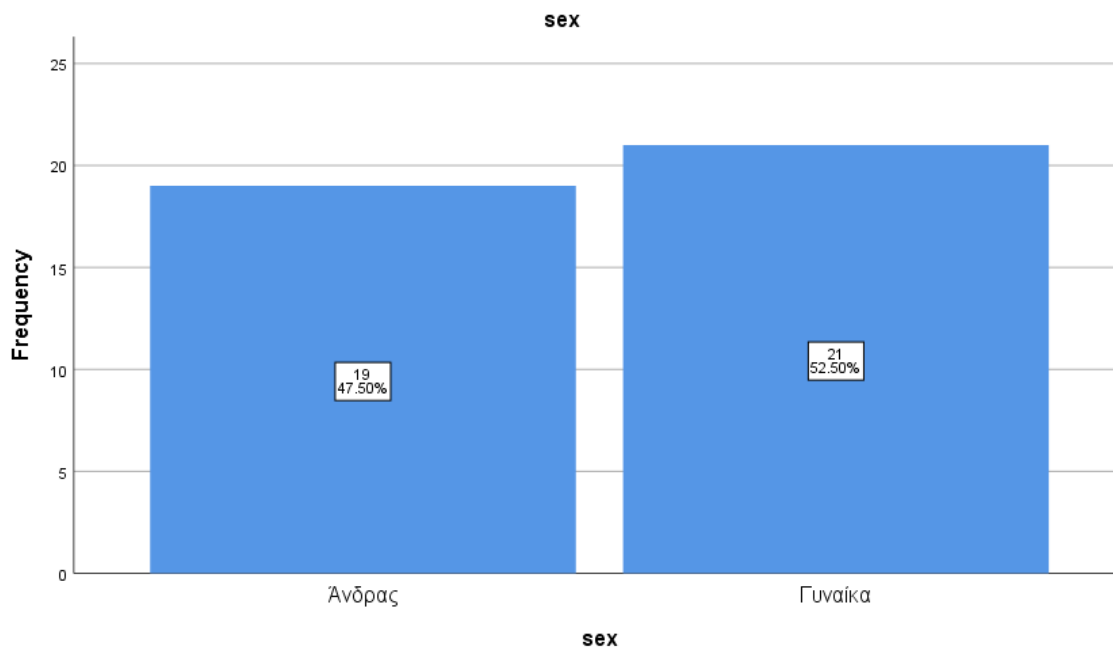
Γράφημα 1: Ιστόγραμμα συχνότητων για την ηλικία

Το 75% των ερωτηθέντων είναι νέοι από 18 έως 44 ετών και το 50% εξ αυτών να είναι από 25 έως 44 ετών. Το δείγμα που επιλέχθηκε φαίνεται αρκετά διαφοροποιημένο όσον αφορά τις ηλικίες των συμμετεχόντων.

1.2. Φύλο των ερωτηθέντων του δείγματος

Πίνακας 2: Πίνακας συχνότητων για το φύλο

		sex			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	19	47.5	47.5	47.5
	Γυναίκα	21	52.5	52.5	100.0
Total		40	100.0	100.0	

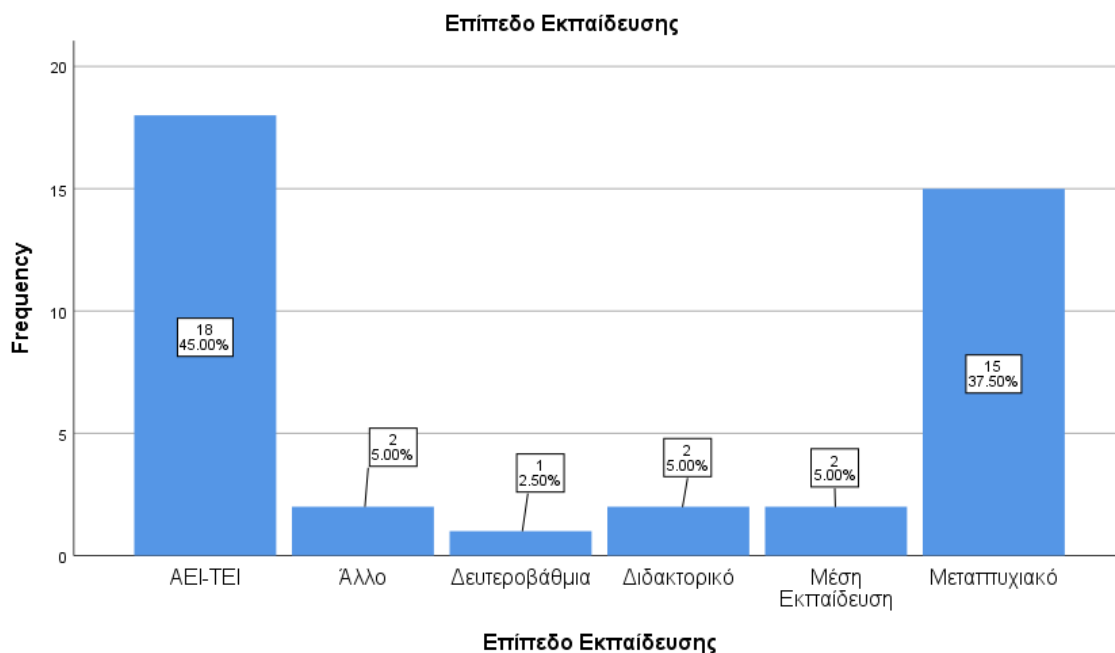
Γράφημα 2: Ιστόγραμμα συχνοτήτων για το φύλο

Το δείγμα των ερωτηθέντων αποτελείται από σχεδόν ισόποσα κατανομημένο όσον αφορά το φύλο. Το 47.5% είναι άνδρες και το 52.5% είναι γυναίκες με απόλυτους αριθμούς 19 και 21 αντίστοιχα.

1.3. Επίπεδο Εκπαίδευσης των ερωτηθέντων του δείγματος

Πίνακας 3:: Πίνακας συχνοτήτων για το επίπεδο εκπαίδευσης

		Επίπεδο Εκπαίδευσης			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΕΙ-ΤΕΙ	18	45.0	45.0	45.0
	Άλλο	2	5.0	5.0	50.0
	Δευτεροβάθμια	1	2.5	2.5	52.5
	Διδακτορικό	2	5.0	5.0	57.5
	Μέση Εκπαίδευση	2	5.0	5.0	62.5
	Μεταπτυχιακό	15	37.5	37.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

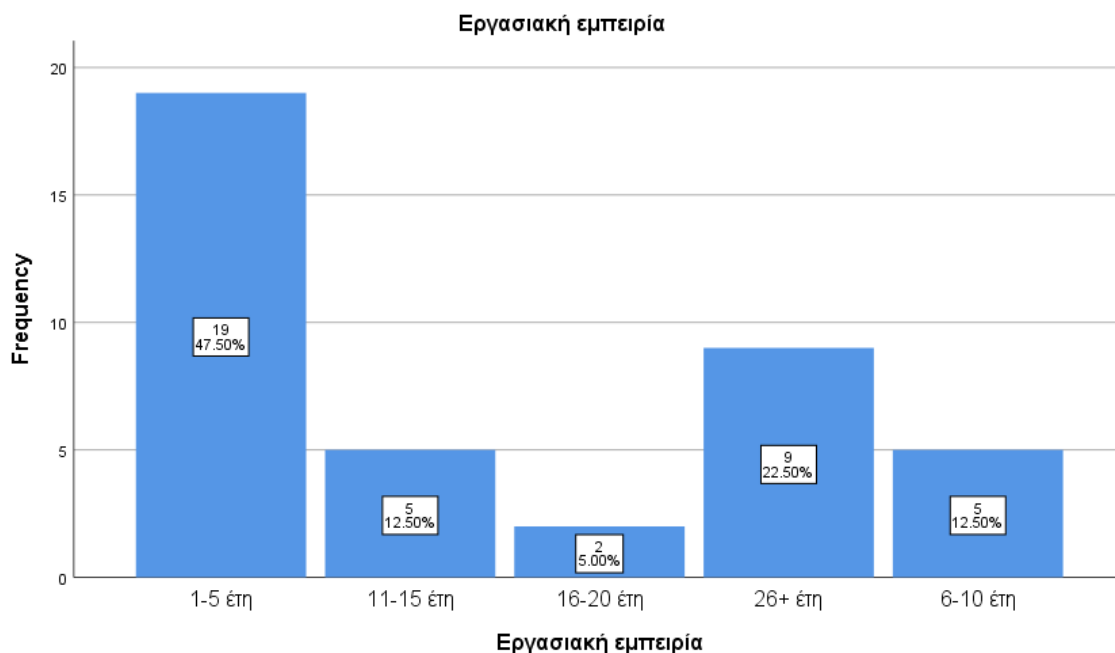
Γράφημα 3: Ιστόγραμμα συχνοτήτων για το επίπεδο εκπαίδευσης

Η συντριπτική πλειονότητα είναι κάτοχοι βασικού πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (87.5%) μόνο όμως 20 από τους 40 ερωτηθέντες κατέχουν επιπλέον μεταπτυχιακό ή διδακτορικό.

1.4. Εργασιακή εμπειρία των ερωτηθέντων του δείγματος

Πίνακας 4:: Πίνακας συχνοτήτων για την εργασιακή εμπειρία

		Εργασιακή εμπειρία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-5 έτη	19	47.5	47.5	47.5
	11-15 έτη	5	12.5	12.5	60.0
	16-20 έτη	2	5.0	5.0	65.0
	26+ έτη	9	22.5	22.5	87.5
	6-10 έτη	5	12.5	12.5	100.0
Total		40	100.0	100.0	

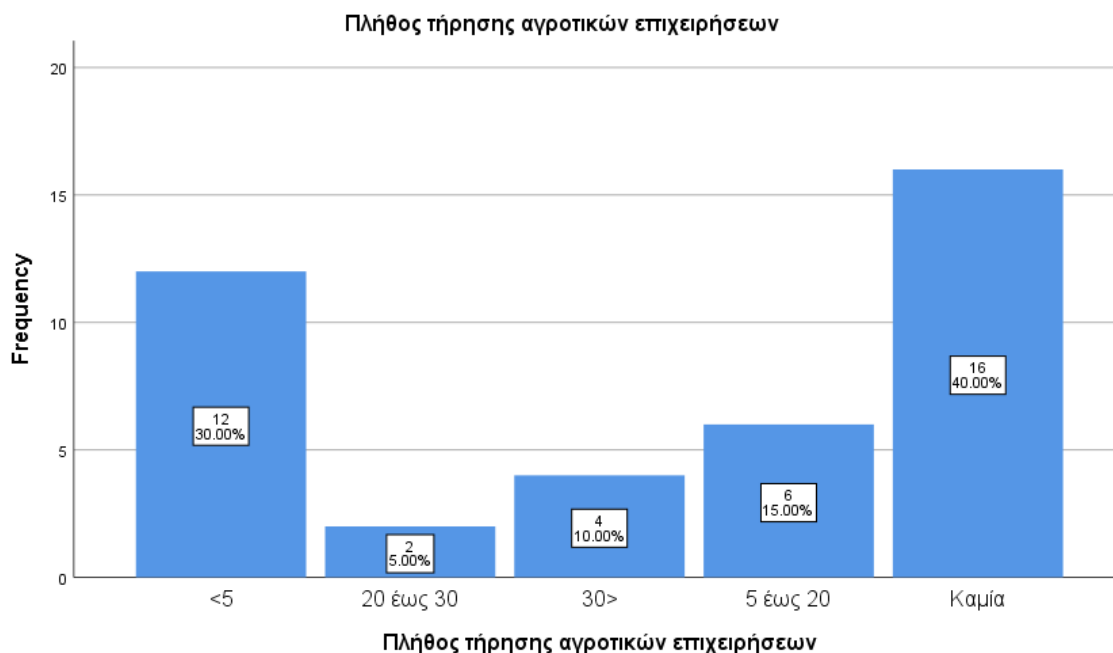
Γράφημα 4: Ιστόγραμμα συχνότητων για την εργασιακή εμπειρία

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες έχουν μικρή σχετικά εμπειρία και πιο συγκεκριμένα το 47.5% έχουν από 1 έως 5 έτη. Το υπόλοιπο κομμάτι του δείγματος κατανέμεται σε κλάσεις σε ανώτερης εργασιακής εμπειρίας με προεξέχουσα αυτών την εργασιακή εμπειρία άνω των 26 ετών όπου κατείχε το 22.5% του δείγματος.

1.5. Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων για τον εκάστοτε ερωτηθέντα του δείγματος

Πίνακας 5: Πίνακας συχνότητων για το πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων

Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<5	12	30.0	30.0	30.0
	20 έως 30	2	5.0	5.0	35.0
	30>	4	10.0	10.0	45.0
	5 έως 20	6	15.0	15.0	60.0
	Καμία	16	40.0	40.0	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

Γράφημα 5: Ιστόγραμμα συχνότητων για το πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων

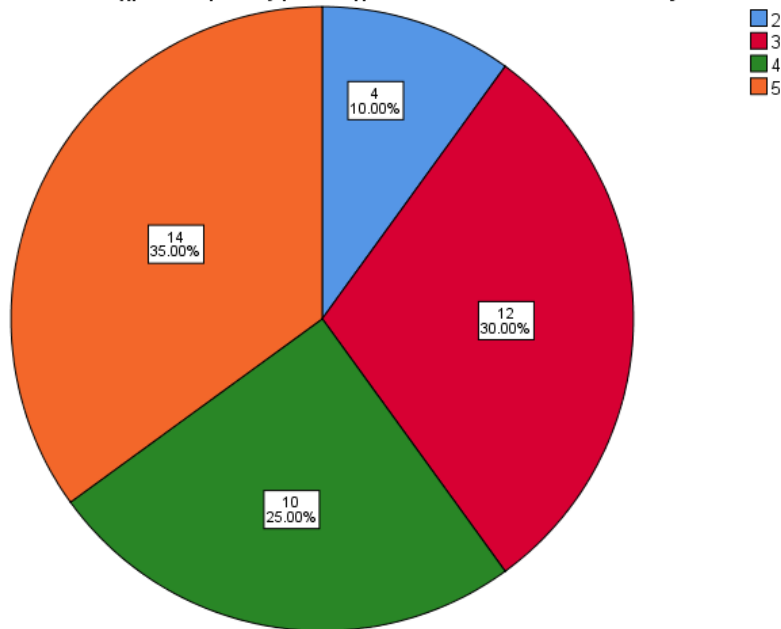
Οι ερωτηθέντες χαρακτηρίζονται από χαμηλή εμπειρία σε σχέση με το πλήθος των αγροτικών εταιριών που έχουν συνεργαστεί. Ωστόσο, το 60% των ερωτηθέντων έχει παράσχει τις υπηρεσίες του από 1 έως άνω των 30 αγροτικών επιχειρήσεων.

Συνοψίζοντας, το δείγμα μας κατέχει την επιθυμητή ετερογένεια που σχετίζεται με τα δημογραφικά δεδομένα. Ενδεχομένως να υστερεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις της έρευνας στο γεγονός ότι 40% του δείγματος δεν έχει παράσχει τις υπηρεσίες του σε αγροτικές επιχειρήσεις και εκ τούτου η βαρύτητα των απόψεών του, για τη αγροτική λογιστική να πρέπει να θεωρείται περιορισμένη.

2. Απόψεις των λογιστών για ζητήματα που άπτονται της αγροτικής λογιστικής

2.1 Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;

Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;

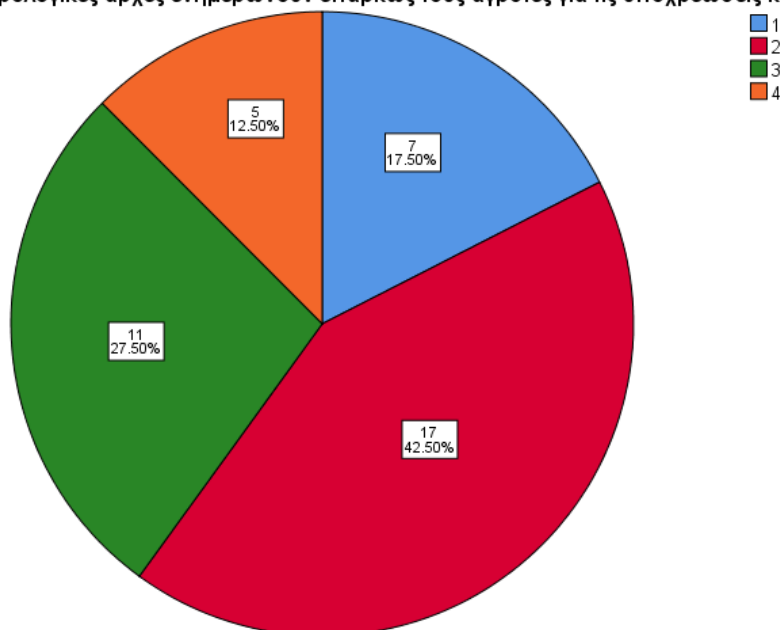

Γράφημα 6: Πίτα συχνοτήτων για τις απαντήσεις στην ερώτηση «Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;»

Η μεγαλύτερη μερίδα των ερωτηθέντων απάντησε ότι πιστεύει στην ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ και συγκεκριμένα 35% των ερωτηθέντων. Οι υπόλοιπες απαντήσεις θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως μετριοπαθείς και μόνο το 10% δεν στηρίζει την ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ.

2.2 Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους;

Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους.

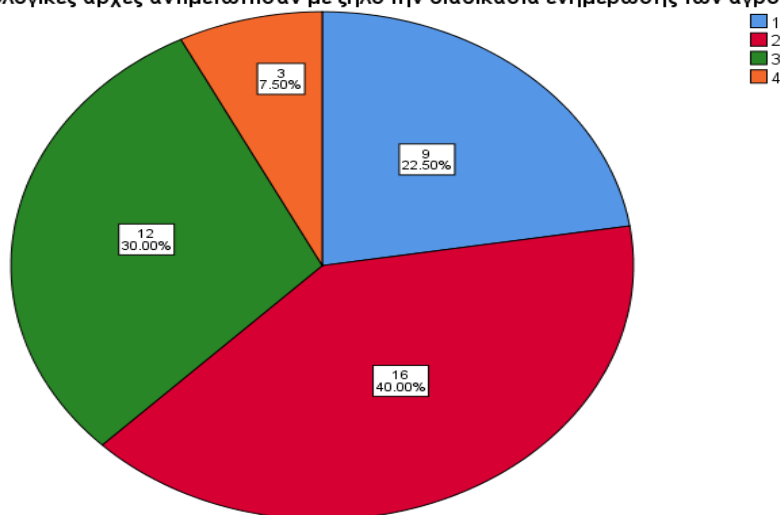

Γράφημα 7: Πίτα συχνοτήτων για τις απαντήσεις στην ερώτηση «Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους».

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος που συμμετείχε στην έρευνα, εμφανίζεται να υποστηρίζει ότι οι φορολογικές αρχές δεν ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις τους. Ενδεικτικό είναι ότι μόνο 5 από τους 40 λογιστές και λογίστριες απάντησαν ότι οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες.

2.3 Οι φορολογικές αρχές αντιμετώπισαν με ζήλο την διαδικασία ενημέρωσης των αγροτών περί του θέματος;

Οι φορολογικές αρχές αντιμετώπισαν με ζήλο την διαδικασία ενημέρωσης των αγροτών περί του θέματος.

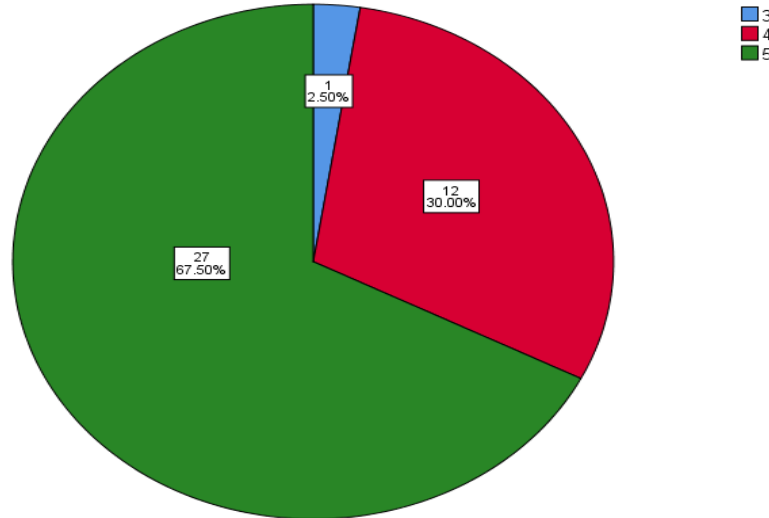

Γράφημα 8: Πίτα συχνοτήτων για τις απαντήσεις στην ερώτηση «Οι φορολογικές αρχές αντιμετωπίζουν με ζήλο τη διαδικασία ενημέρωσης των αγροτών περί του θέματος»

Σε απόλυτη συμφωνία με τα αποτελέσματα της προηγούμενης ερώτησης, διαφαίνεται για ακόμη μια φορά ότι οι ερωτηθέντες δεν θεωρούν στην πλειονότητα τους ότι οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν τους αγρότες επαρκώς.

2.4 Σε τι βαθμό χρειάζεται η συμβολή των λογιστών για την σωστή ενημέρωση των αγροτών αναφορικά με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ;

Σε τι βαθμό χρειάζεται η συμβολή των λογιστών για την σωστή ενημέρωση των αγροτών αναφορικά με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ;

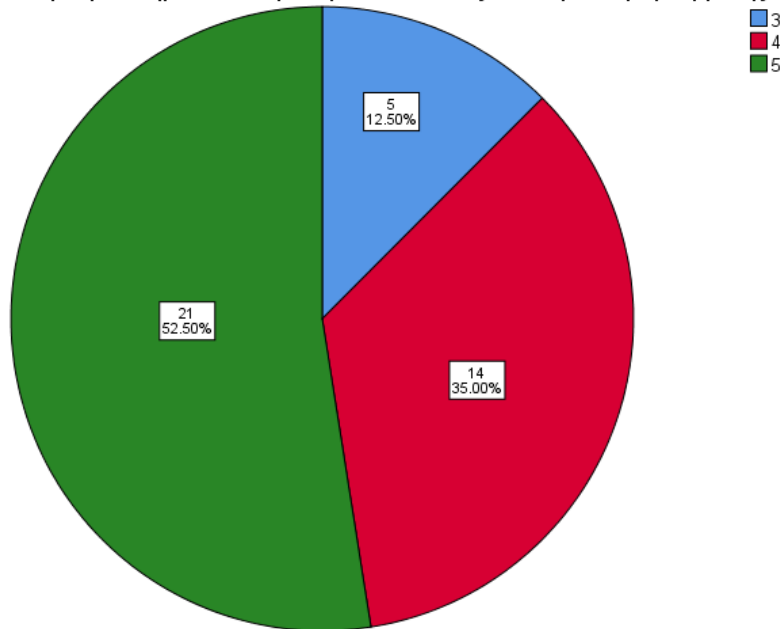

Γράφημα 9: Πίτα συχνοτήτων για τις απαντήσεις στην ερώτηση «Σε τι βαθμό χρειάζεται η συμβολή των λογιστών για την σωστή ενημέρωση των αγροτών αναφορικά με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ;»

Παρατηρείται από το Γράφημα 9, ότι η πλειονότητα των λογιστών θεωρεί πως το έργο της ενημέρωσης των αγροτών επωμίζονται οι λογιστές έναντι των αρμόδιων αρχών. Συγκεκριμένα, το 67.5% του δείγματος υποστηρίζει ότι οι λογιστές συμβάλλουν στον υπέρτατο βαθμό στην ενημέρωση των αγροτών.

2.5 Σε τι βαθμό επηρέασε το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ την ανάγκη συμβολής των λογιστών;

Σε τι βαθμό επηρέασε το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ την ανάγκη συμβολής των λογιστών;

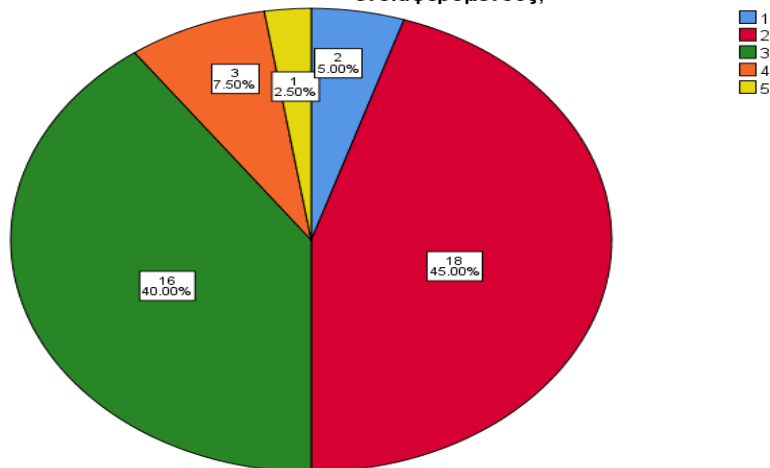

Γράφημα 10: Πίτα συχνότητων για τις απαντήσεις στην ερώτηση «Σε τι βαθμό επηρέασε το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ την ανάγκη συμβολής των λογιστών;»

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, η συμβολή των λογιστών κρίνεται αναγκαία εξαιτίας του υφιστάμενου καθεστώτος ΦΠΑ. Παραπάνω από τους μισούς λογιστές υποστηρίζουν ότι το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ επηρέασε στο μέγιστο βαθμό την ανάγκη συμβολής των λογιστών, ενώ το 35% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ επηρέασε σε βαθμό που 4 με μέγιστο βαθμό το 5.

2.6 Οι υποχρεώσεις των αγροτών σύμφωνα με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ έχουν γίνει κατανοητές από τους ενδιαφερόμενους;

Οι υποχρεώσεις των αγροτών σύμφωνα με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ έχουν γίνει κατανοητές από τους ενδιαφερόμενους;

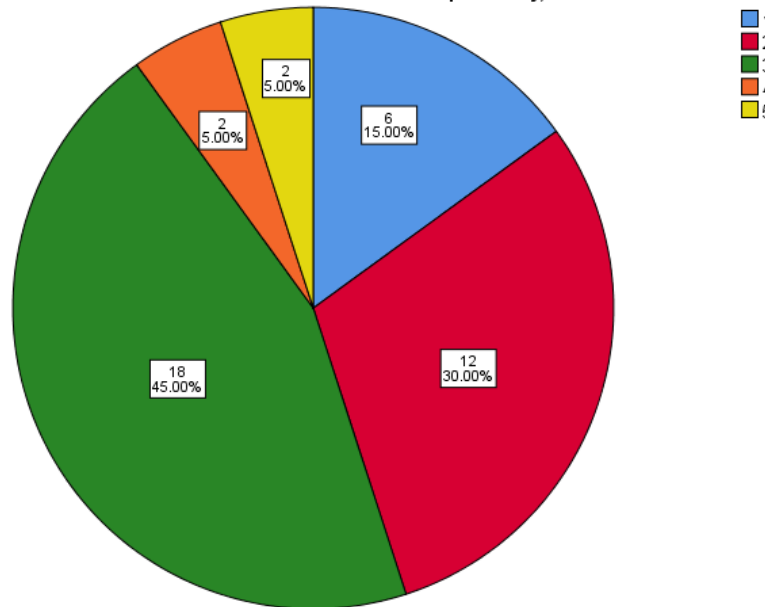

Γράφημα 11

Στις συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις των ερωτηθέντων εμφανίζουν μεγαλύτερη διακύμανση σε σχέση με τις προηγούμενες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Ωστόσο, διαφαίνεται η επικρατούσα τάση ότι οι αγρότες έχουν αντιληφθεί σε ένα μέτριο βαθμό τις υποχρεώσεις τους απέναντι στη φορολογική νομοθεσία.

2.7 Εφαρμόζουν οι αγρότες πλήρως τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους;

Εφαρμόζουν οι αγρότες πλήρως τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους;

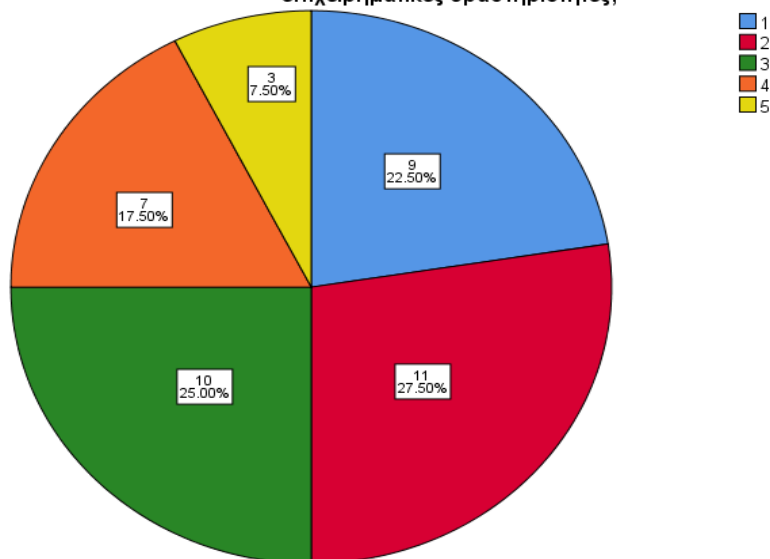

Γράφημα 12

Στο Γράφημα 12, γίνεται ορατό ότι υπάρχει αρκετό έδαφος που θα πρέπει να καλυφθεί ώστε οι αγρότες στην πλειονότητα τους να εφαρμόζουν τις υποχρεώσεις τους, αναφορικά με τη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους, όπως υποστηρίζουν οι λογιστές του δείγματος.

2.8 Θα έπρεπε οι αγρότες να έχουν ευνοϊκή αντιμετώπιση αναφορικά με την φορολόγησή τους σε σχέση με άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες;

Θα έπρεπε οι αγρότες να έχουν ευνοϊκή αντιμετώπιση αναφορικά με την φορολόγησή τους σε σχέση με άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες;

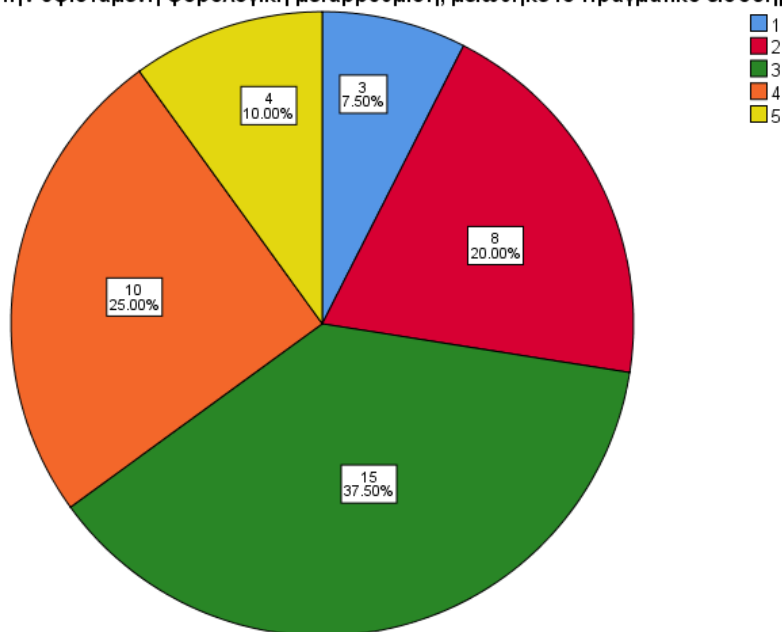

Γράφημα 13

Στην συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις που δόθηκαν εμφανίζουν υψηλή ετερογένεια και καμία εκ των απαντήσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επικρατούσα. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 13, οι λογιστές δεν συγκλίνουν προς κάποια δεδομένη απάντηση και μάλλον το ζήτημα που τίγεται η συγκεκριμένη ερώτηση μπορεί να θεωρηθεί αμφιλεγόμενο στις τάξεις των λογιστών.

2.9 Με την υφιστάμενη φορολογική μεταρρύθμιση μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;

Με την υφιστάμενη φορολογική μεταρρύθμιση, μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;

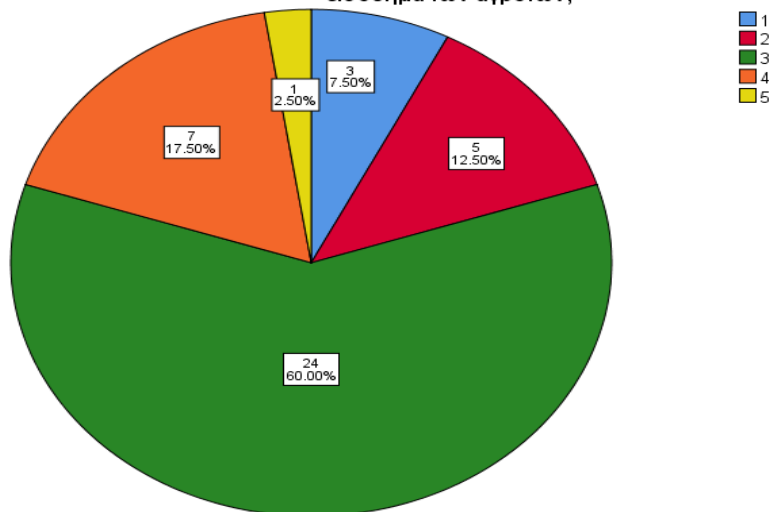

Γράφημα 14

Το Γράφημα 14, παρουσιάζει την αντίληψη των λογιστών ότι η υφιστάμενη φορολογική μεταρρύθμιση μείωσε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών σε μέτρια επίπεδα. Το συγκεκριμένο συμπέρασμα με μικρές διακυμάνσεις καταλήγει αθροιστικά το 82.5% του δείγματος των λογιστών.

2.10 Θεωρείτε ότι οι συζητήσεις για νέους συντελεστές που εξετάζει το Υπουργείο Οικονομικών θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών;

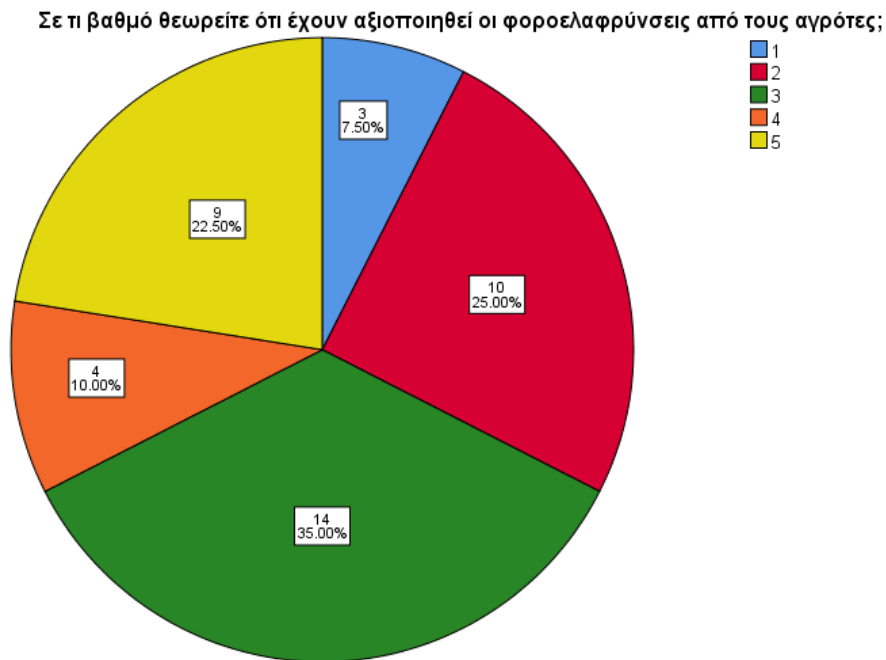
Θεωρείτε ότι οι συζητήσεις για νέους συντελεστές που εξετάζει το Υπουργείο Οικονομικών θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών;

Γράφημα 15

Όσον αφορά τους νέους συντελεστές που εξετάζει το Υπουργείο Οικονομικών, οι περισσότεροι λογιστές απάντησαν με σχετική επιφύλαξη πως αναμένεται να αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών. Αυτό διαπιστώνεται καθώς το 60% των λογιστών απάντησαν ότι οι νέοι συντελεστές θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών με βαθμό 3 στα 5. Αντιθέτως μόνο ένας λογιστής από τους 40, απάντησε ότι οι συντελεστές θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών σε βαθμό 5 στα 5.

2.11 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι έχουν αξιοποιηθεί οι φοροελαφρύνσεις από τους αγρότες;

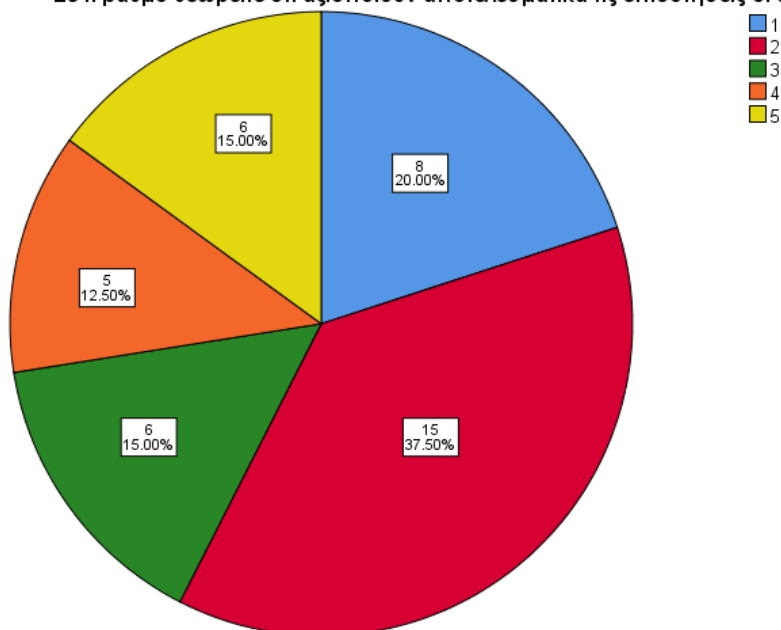

Γράφημα 16

Στο Γράφημα 16, καταγράφεται ότι οι φοροελαφρύνσεις έχουν αξιοποιηθεί από τους αγρότες σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό, με σχεδόν 67.5% των ερωτηθέντων να απαντάει ότι οι φοροελαφρύνσεις αξιοποιήθηκαν σε μέτριο βαθμό, ενώ το 22.5% εξ αυτών θεωρεί ότι αξιοποιήθηκαν πάρα πολύ.

2.12 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι αξιοποιούν αποτελεσματικά τις επιδοτήσεις οι αγρότες;

Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι αξιοποιούν αποτελεσματικά τις επιδοτήσεις οι αγρότες;

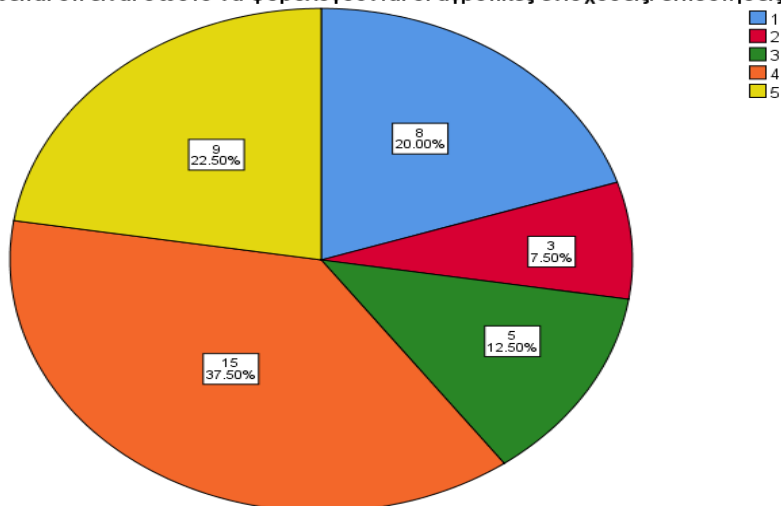

Γράφημα 17

Στα ίδια πλαίσια περίπου κυμαίνονται οι απαντήσεις που αφορούν την αξιοποίηση των επιδοτήσεων από τους αγρότες όπως αντίστοιχα συμβαίνει και με τις φοροελαφρύνσεις. Επιπλέον διαπιστώνεται ότι υπάρχουν πολλές δράσεις που θα μπορούσαν οι αγρότες να κάνουν ώστε να γίνουν περισσότερο αποτελεσματικοί στην αξιοποίηση των επιδοτήσεων.

2.13 Θεωρείτε ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/ επιδοτήσεις άνω των 12,000€;

Θεωρείται ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/ επιδοτήσεις άνω των 12.000€;

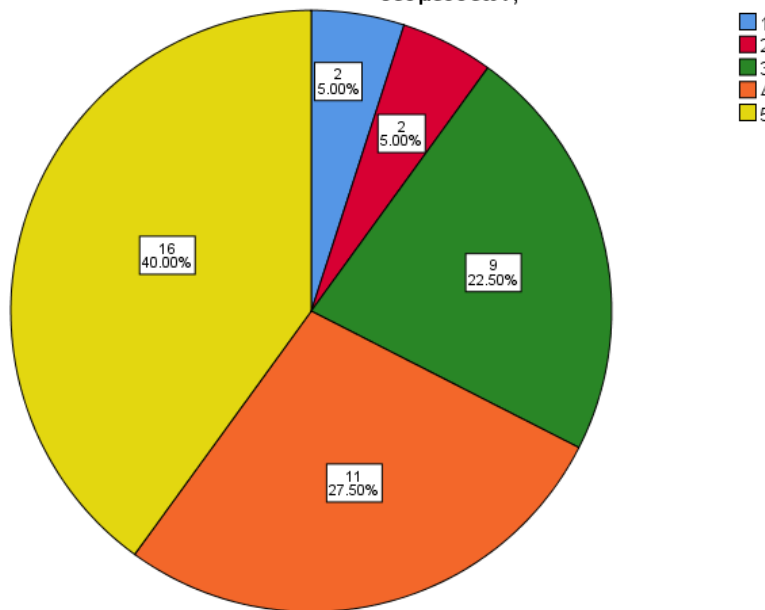

Γράφημα 18

Στο Γράφημα 18, απεικονίζεται με σαφή τρόπο ότι η επικρατούσα άποψη μεταξύ των λογιστών είναι ότι θα πρέπει να φορολογούνται οι επιδοτήσεις και οι αγροτικές ενισχύσεις που είναι άνω των 12,000€. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των λογιστών που πιστεύουν πάρα πολύ ότι θα πρέπει να φορολογούνται είναι υπερδιπλάσιο από το ποσοστό των λογιστών που δεν πιστεύουν ότι θα πρέπει να φορολογούνται.

2.14 Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων;

Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων;

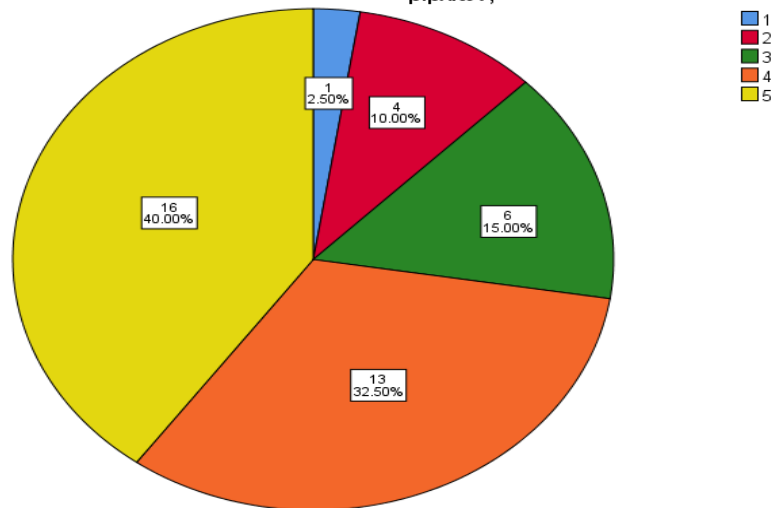

Γράφημα 19

Χωρίς καμία αμφιβολία στο Γράφημα 19, αποτυπώνεται έντονα η κυρίαρχη άποψη των λογιστών ως προς τις θετικές επιδράσεις που θα έχει ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων. Το 67.5% πιστεύει ότι θα πρέπει να γίνεται η χρήση ενός σχετικού προγράμματος Η/Υ ενώ μόνο το 5% πιστεύει ότι η χρήση προγράμματος Η/Υ δεν μπορούσε να έχει θετική επίδραση στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων.

2.15 Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην σωστή τήρηση των λογιστικών βιβλίων;

Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην σωστή τήρηση των λογιστικών βιβλίων;

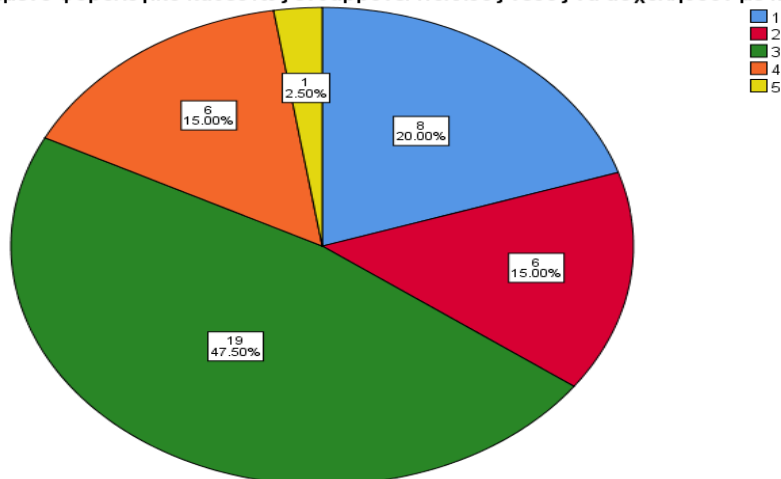

Γράφημα 20

Το 72.5% συγκλίνει στην άποψη ότι η χρήση ενός κατάλληλου προγράμματος Η/Υ, θα βοηθούσε στην σωστή τήρηση των λογιστικών βιβλίων. Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση η συντριπτική πλειονότητα δηλώνει θετικά προσκείμενη απέναντι στη χρήση τεχνολογίας.

2.16 Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή;

Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή.

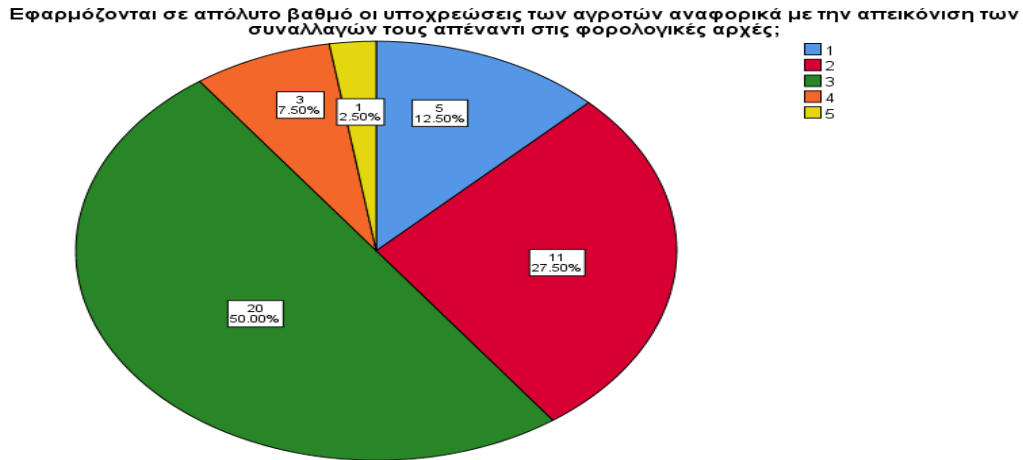

Γράφημα 21

Στο Γράφημα 21, παρατηρείται ότι λίγες είναι οι θετικές απαντήσεις που δόθηκαν για την επίδραση του φορολογικού καθεστώτος στην προσέλκυση νέων αγροτών. Συγκεκριμένα,

μόνο το 17.5% θεωρεί ότι το νέο καθεστώς μπορεί να δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για τους νέους αγρότες και το υπόλοιπο 82.5% κρατά μη μετριοπαθή έως τελείως αρνητική στάση.

2.17 Εφαρμόζονται σε απόλυτο βαθμό οι υποχρεώσεις των αγροτών αναφορικά με την απεικόνιση των συναλλαγών τους απέναντι στις φορολογικές αρχές;

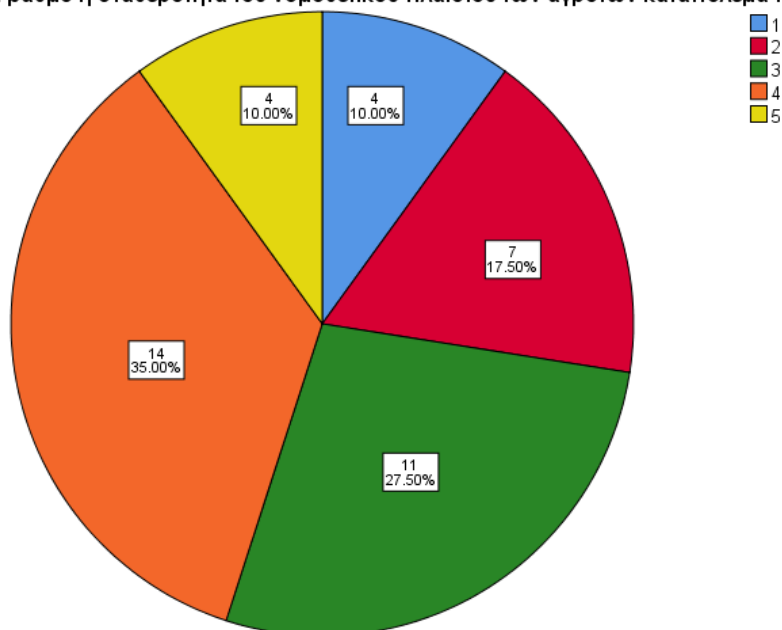

Γράφημα 22

Στο Γράφημα 22, εξάγεται η άποψη ότι θα πρέπει να γίνουν πολλές προσπάθειες ώστε οι αγρότες να απεικονίζουν τις συναλλαγές τους στις φορολογικές αρχές σε απόλυτο βαθμό. Για τη συγκεκριμένη ερώτηση οι αρνητικές απαντήσεις είναι 16 έναντι 4 των θετικών ενώ παράλληλα 20 απαντήσεις δηλώνουν μια μετριοπαθή στάση.

2.18 Σε τι βαθμό η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών καταπολεμά την φοροδιαφυγή;

Σε τι βαθμό η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών καταπολεμά την φοροδιαφυγή;

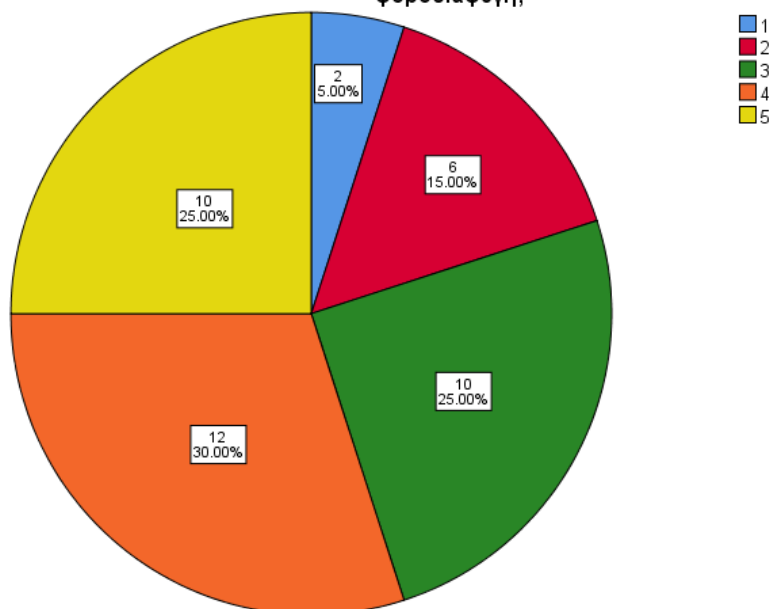

Γράφημα 23

Στο Γράφημα 23, παρουσιάζεται ο κατακερματισμός των απαντήσεων σε όλο το εύρος των διαφορετικών απαντήσεων για το ρόλο της σταθερότητας του νομοθετικού πλαισίου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι όσοι λογιστές του δείγματος είναι θετικά προσκείμενοι (45%) περίπου ίδιο ποσοστό λογιστών εμφανίζονται αρνητικά προσκείμενοι (37.5%).

2.19 Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι επηρεάζουν οι συχνές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών την φοροδιαφυγή;

Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι επηρεάζουν οι συχνές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών την φοροδιαφυγή;

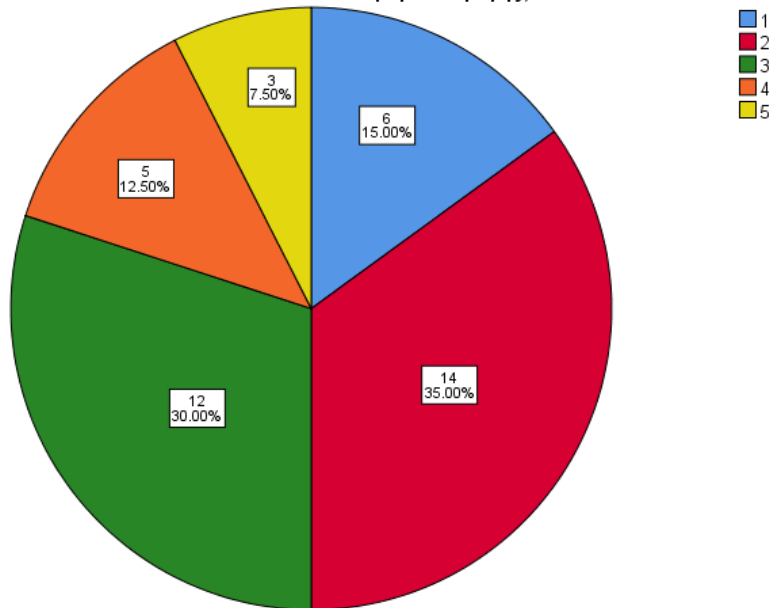

Γράφημα 24

Σε αντίθεση με τη σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών, οι συχνές αλλαγές εμφανίζονται να επιδρούν θετικά στην εκδήλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Παραπάνω από το 55% δείγματος δηλώνει ότι οι συχνές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο μπορεί να οδηγήσουν τους αγρότες να διαπράξουν φοροδιαφυγή. Συνδυαστικά τα ευρήματα των ερωτήσεων 22 και 23, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ενώ η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου δεν είναι ικανή συνθήκη από μόνης της ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, οι συχνές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο μπορούν από μόνες τους να οδηγήσουν τους αγρότες να φοροδιαφύγουν.

2.20 Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

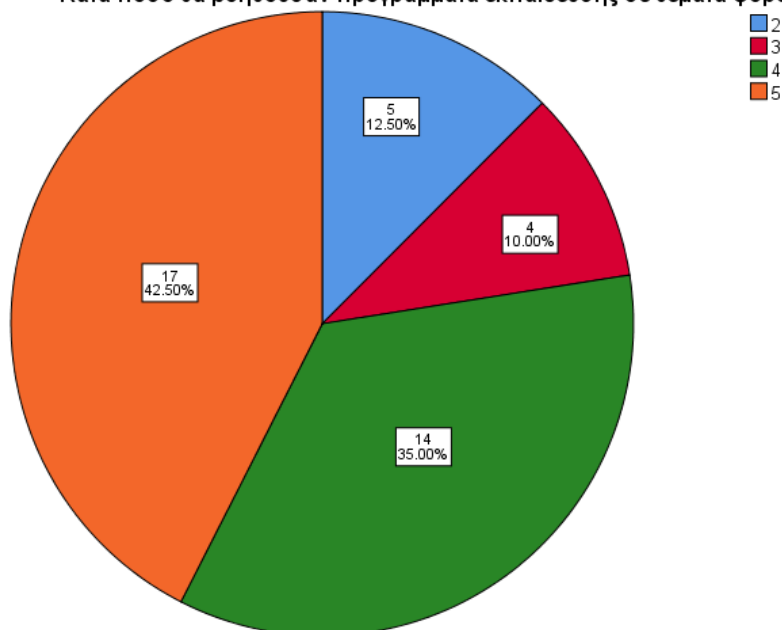

Γράφημα 25

Στο Γράφημα 25, αποτυπώνεται η επικρατούσα άποψη μεταξύ των λογιστών του δείγματος ότι δεν υπάρχει το απαραίτητο μορφωτικό επίπεδο στους αγρότες ώστε να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι το 80% πιστεύει ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών κυμαίνεται από καθόλου επαρκές έως λίγο επαρκές ώστε να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή.

2.21 Κατά ποσό θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα φορολογίας;

Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα φορολογίας;

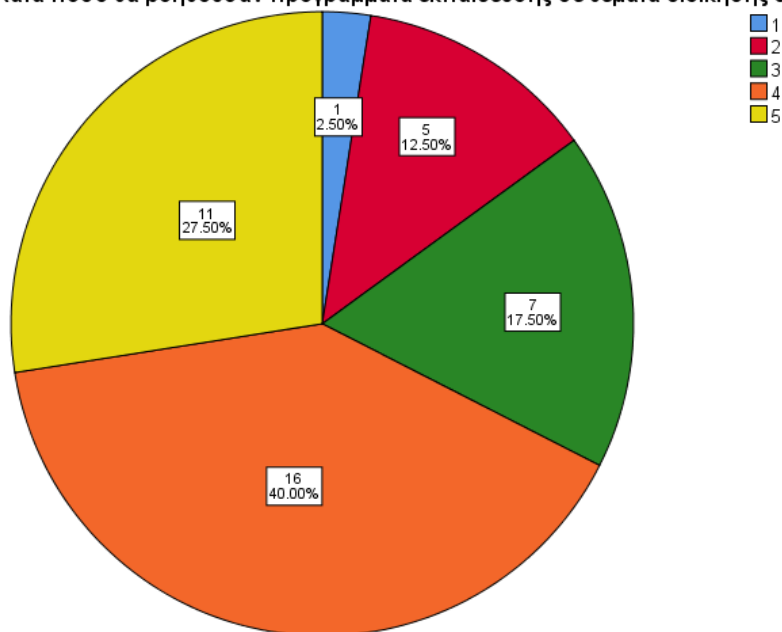

Γράφημα 26

Στο Γράφημα 26, εμφανίζονται οι περισσότεροι λογιστές να δυσπιστούν απέναντι στα προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα φορολογίας. Συγκεκριμένα το 57.5% πιστεύει ότι τα προγράμματα εκπαίδευσης θα βοηθούσαν από καθόλου έως λίγο σε θέματα φορολογίας.

2.22 Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων;

Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων;

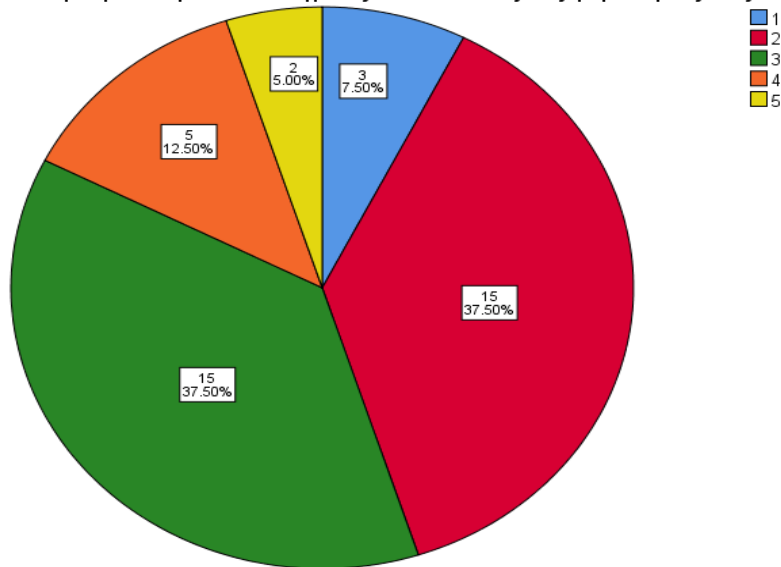

Γράφημα 27

Σε αντίθεση με θέματα φορολογίας, τα κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης μπορούν να βοηθήσουν σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων όπως φαίνεται στο Γράφημα 27. Σχεδόν το 67.5 % των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι τα προγράμματα κατάρτισης θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων, ενώ μόνο 15% δηλώνει κατηγορηματικά ότι τα προγράμματα κατάρτισης δεν θα μπορούν να βοηθήσουν σε θέματα διοίκησης των επιχειρήσεων.

2.23 Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι αγρότες είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις;

Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι αγρότες είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις;

Γράφημα 28

Στο Γράφημα 28, καταγράφεται η άποψη των λογιστών ότι εν γένει οι αγρότες δεν είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Συγκεκριμένα, μόνο 17.5% των λογιστών πιστεύει ότι οι αγρότες είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις ως ένα βαθμό σε αντίθεση με το υπόλοιπο 82.5% που πιστεύει ότι οι αγρότες δεν είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Συμπερασματική ανάλυση

Το σύνολο των μεταβλητών που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω εργασία προέρχονται αποκλειστικά από τις απαντήσεις ενός δομημένου ερωτηματολογίου, που βασίζεται στην βαθμίδα Linkert. Συνεπώς, οι μεταβλητές που θα χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή συμπερασμάτων είναι ordinal κατηγορικές μεταβλητές. Στην συνέχεια της ανάλυσης, θα παρουσιαστούν οι έλεγχοι χ^2 μεταξύ των μεταβλητών που δηλώνουν τις απόψεις των ερωτώμενων και τις μεταβλητές που αντιστοιχούν στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.

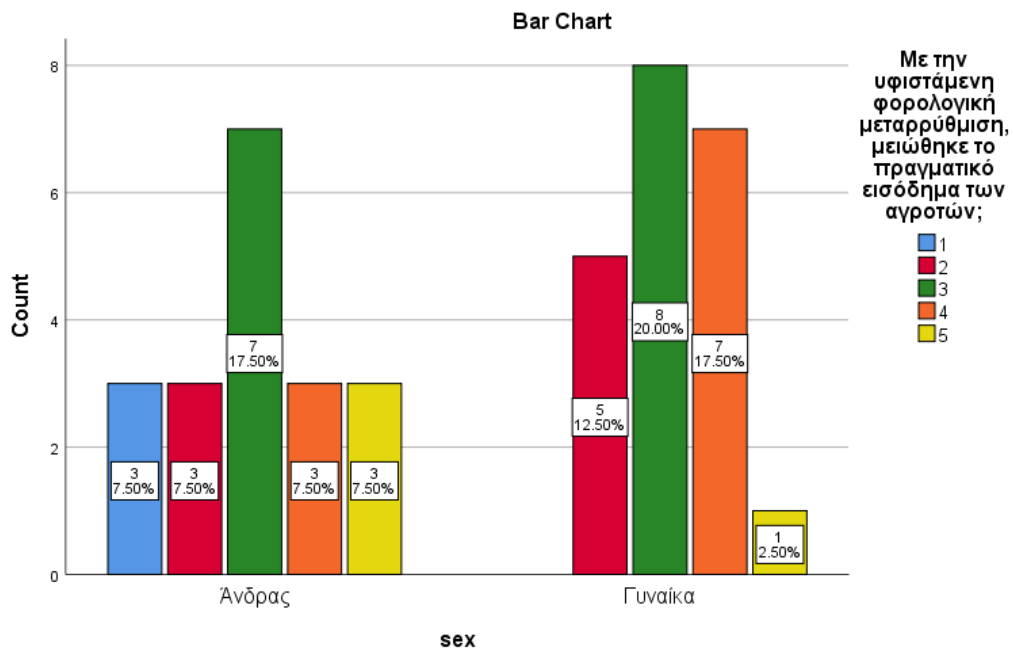
Ο έλεγχος χ^2 χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί η εξάρτηση ή ανεξαρτησία μεταξύ των απαντήσεων που δόθηκαν σε ένα ζευγάρι κατηγορικών ή ordinal μεταβλητών. Για λόγους καλύτερης παρουσίασης στην συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν μόνο οι πίνακες και τα cross-tabulation ιστογράμματα μεταξύ των μεταβλητών που ο σχετικός έλεγχος έδωσε ενδείξεις για τη στατιστική σημαντικότητα της εξάρτησής τους.

Φύλο – Με την φορολογική μεταρρύθμιση μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	6.082 ^a	4	.193
Likelihood Ratio	7.323	4	.120
Linear-by-Linear Association	.310	1	.578
N of Valid Cases	40		

a. 7 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.43.

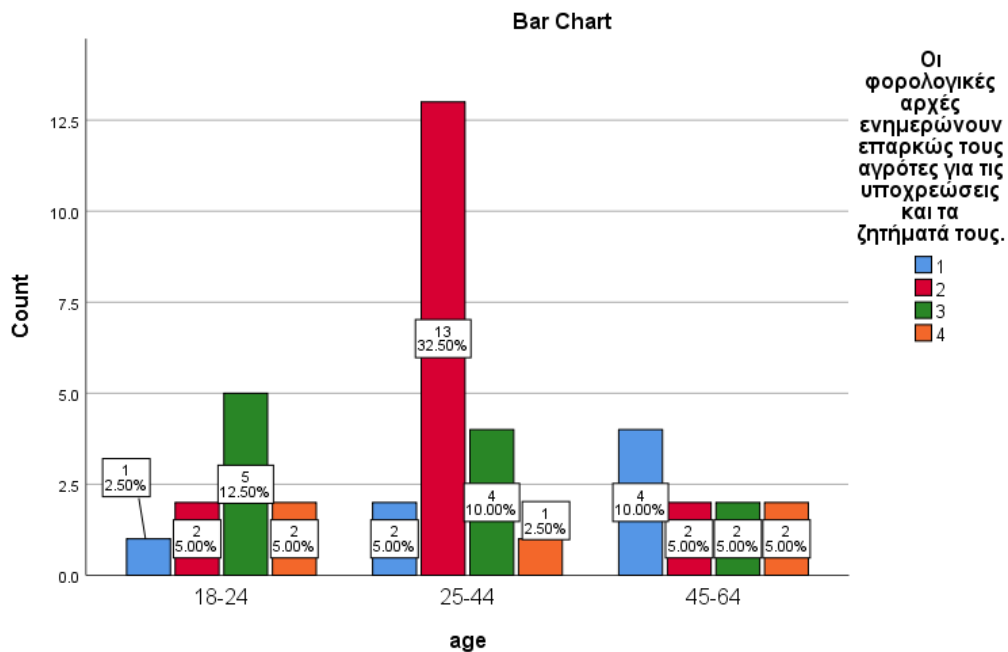
Τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 , δίνουν αρκετές ενδείξεις ότι οι απαντήσεις για τη μείωση του πραγματικού εισοδήματος ως συνέπεια της φορολογικής μεταρρύθμισης εξαρτιούνται από το φύλο του ερωτώμενου. Επιπλέον, το αντίστοιχο ιστόγραμμα δείχνει τις γυναίκες να είναι πιο επικριτικοί προς τη φορολογική μεταρρύθμιση σε σχέση με τους άντρες.

Ηλικία- Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12.876 ^a	6	.045
Likelihood Ratio	12.357	6	.054
Linear-by-Linear Association	2.121	1	.145
N of Valid Cases	40		

a. 10 cells (83.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.25.

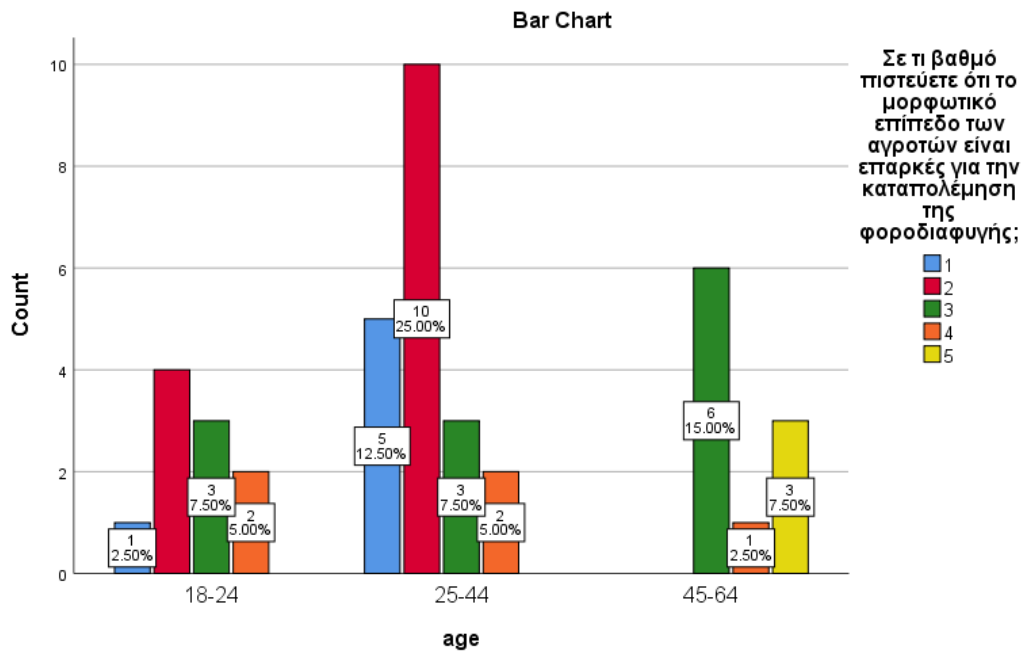
Αντίστοιχα, οι απαντήσεις περί το αν οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες φαίνονται να εξαρτώνται από την ηλικία των ερωτηθέντων. Στο ιστόγραμμα μπορεί να διαπιστωθεί ότι καθώς αυξάνεται η ηλικία των ερωτηθέντων οι απαντήσεις που δίνονται είναι πιο μετριοπαθείς.

Ηλικία – Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	21.957 ^a	8	.005
Likelihood Ratio	25.517	8	.001
Linear-by-Linear Association	4.779	1	.029
N of Valid Cases	40		

a. 13 cells (86.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .75.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, ο έλεγχος χ^2 , δίνει αρκετές ενδείξεις ότι οι απόψεις των λογιστών που ρωτήσαμε για την εν λόγω ερώτηση εξαρτώνται από την ηλικία. Μάλιστα, στο σχετικό cross-tabulation ιστόγραμμα παρατηρείται καθώς αυξάνεται η ηλικία των

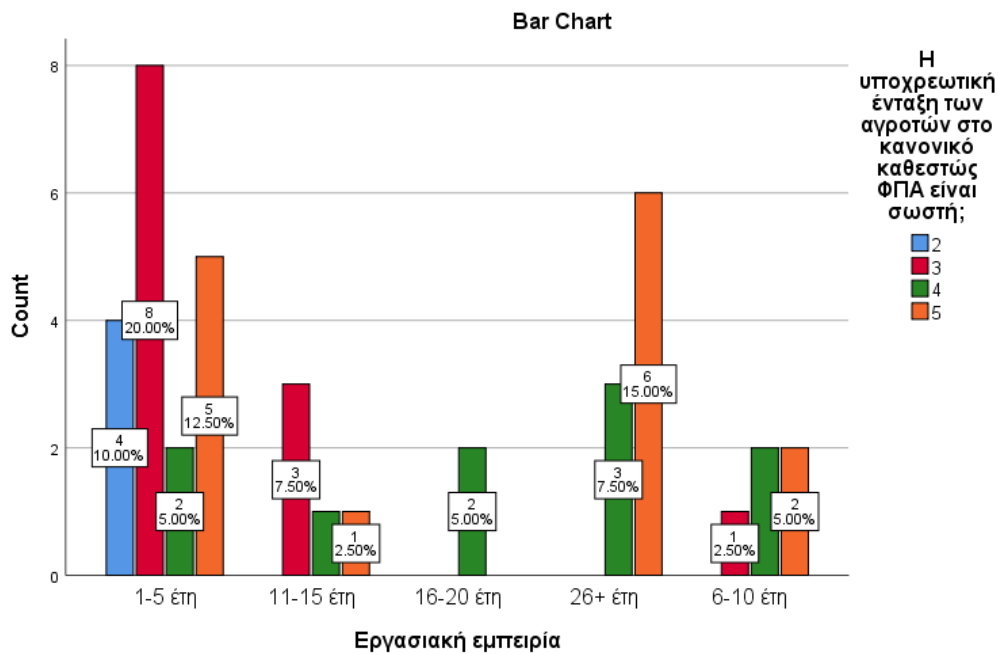
ερωτηθέντων μεγαλώνει η πεποίθηση ότι το μορφωτικό επίπεδο είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Εργασιακή Εμπειρία – Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	21.203 ^a	12	.047
Likelihood Ratio	24.267	12	.019
Linear-by-Linear Association	8.006	1	.005
N of Valid Cases	40		

a. 18 cells (90.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .20.

Από τα συγκεκριμένα αποτελέσματα, προάγεται το συμπέρασμα ότι η εργασιακή εμπειρία εξαρτάται με την ερώτηση που αφορά την ορθότητα της καθολικής ένταξης των αγροτών στο κανονικό καθεστώς του ΦΠΑ. Οι λογιστές με την μεγαλύτερη εργασιακή εμπειρία αποτιμούν την ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ως ορθή. Στον αντίποδα, τα

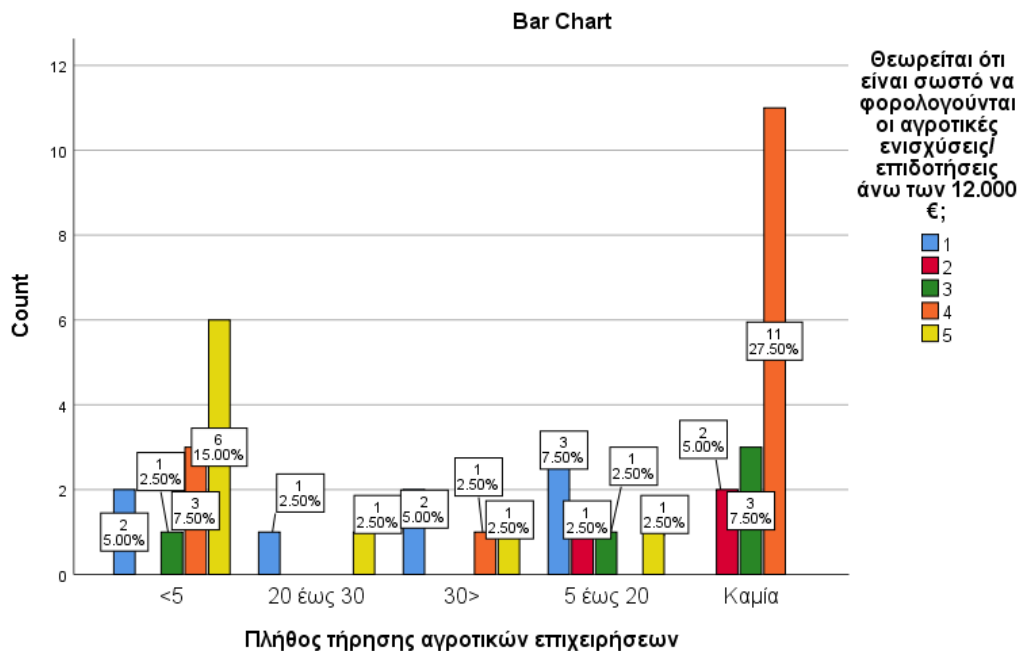
άτομα με μικρότερη εργασιακή εμπειρία διατυπώνουν τις ανησυχίες τους επί της ορθότητας του συγκεκριμένου καθεστώτος, κρατώντας μια πιο μετριοπαθή στάση.

Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων – Θεωρείται ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/επιδοτήσεις άνω των 12.000€;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	28.963 ^a	16	.024
Likelihood Ratio	36.985	16	.002
Linear-by-Linear Association	.720	1	.396
N of Valid Cases	40		

a. 24 cells (96.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .15.

Η στατιστική ανάλυση για το συγκεκριμένο ζευγάρι μεταβλητών-ερωτήσεων, υποδεικνύει ότι το πλήθος αγροτικών επιχειρήσεων που έχει εξυπηρετήσει ο εκάστοτε λογιστής, επηρεάζει την άποψή του για το αν θα πρέπει να γίνεται φορολόγηση ή όχι στις επιδοτήσεις άνω των 12.000€. Οι λογιστές που δεν έχουν αρκετή εμπειρία όσον αφορά την υποστήριξη αγροτικών επιχειρήσεων είναι πιο ένθερμοι υποστηρικτές της ιδέας ότι θα πρέπει να

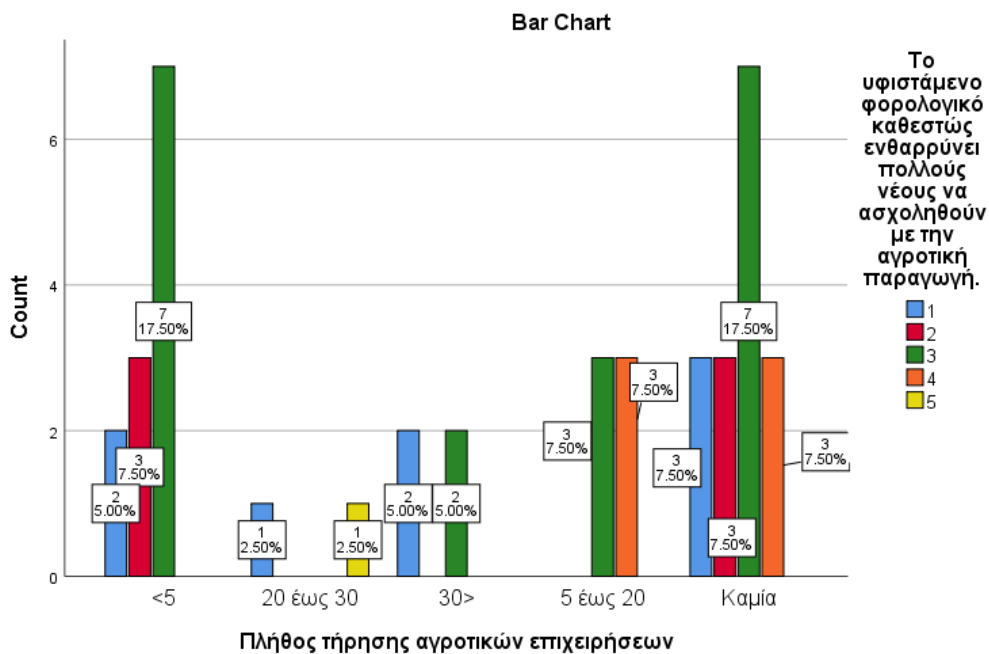
γίνεται η αντίστοιχη φορολόγηση. Αντίθετα, καθώς η δεδηλωμένη εμπειρία των λογιστών σε αγροτικά ζητήματα αυξάνεται, παρατηρείται μείωση όσον αφορά την αποδοχή της φορολόγησης για τις συγκεκριμένες ενισχύσεις/επιδοτήσεις.

Πλήθος τήρησης αγροτικών επιχειρήσεων - Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή;

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	34.786 ^a	16	.004
Likelihood Ratio	25.577	16	.060
Linear-by-Linear Association	.658	1	.417
N of Valid Cases	40		

a. 23 cells (92.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .05.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, περιγράφεται κάποιου είδους εξάρτηση μεταξύ της εμπειρίας των λογιστών και τις απαντήσεις στο ερώτημα αν το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή. Ωστόσο,

δεν προκρίνεται κάποια συγκεκριμένη τάση μεταξύ της εμπειρίας σε αγροτικά ζητήματα και της έντασης των απαντήσεων.

4.4 Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Όπως αναδείχθηκε από την συμπερασματική ανάλυση οι απόψεις των λογιστών σε συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν την αγροτική λογιστική διαφοροποιείται ανάλογα με το φύλο τους, την ηλικία τους, την εργασιακή εμπειρία τους και το πλήθος αγροτικών επιχειρήσεων που έχουν αναλάβει. Η λογιστική αποτελεί ένα αυστηρά ορισμένο πλαίσιο στο οποίο καταγράφονται οι οικονομικές συναλλαγές και δραστηριότητες των οικονομικών μονάδων. Ωστόσο οι πολιτικές που ασκούνται από τις αρμόδιες αρχές και αφορούν φοροτεχνικά ζητήματα μπορούν να κριθούν από τους ειδικούς και τους άμεσα ενδιαφερόμενους ποικιλοτρόπως. Για αυτό τον λόγο, παρατηρούνται οι εν λόγω διαφορές στις απόψεις των λογιστών σε συγκεκριμένα ζητήματα της αγροτικής λογιστικής.

Μία από τις ερωτήσεις που στις οποίες καταγράφηκαν αξιοσημείωτες διαφορές στις απαντήσεις των λογιστών είναι η ερώτηση: «Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματα τους». Στην εν λόγω ερώτηση παρατηρείται ότι οι λογιστές με μεγάλη ηλικία θεωρούν ότι οι φορολογικές αρχές δεν ανταποκρίνονται επαρκώς σε θέματα ενημέρωσης, ενώ οι νεότεροι δεν φαίνεται να καταλογίζουν την έλλειψη ενημέρωσης στις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Η συγκεκριμένη διαφοροποίηση μπορεί να ερμηνευτεί στο γεγονός ότι οι νεότεροι λογιστές έχουν δουλέψει σε λιγότερα φορολογικά καθεστάτα και έχουν λιγότερες παραστάσεις και ως εκ τούτου θεωρούν την υφιστάμενη κατάσταση ως μια απολύτως κανονική και φυσιολογική κατάσταση.

Η ηλικία των λογιστών επίσης φαίνεται να είναι ο παράγοντας που επηρεάζει τις απαντήσεις στην ερώτηση: «Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής ;». Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία λογιστές απάντησαν πως το ισχυρό μορφωτικό επίπεδο όντως λειτουργεί αποτρεπτικά στην εμφάνιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής ενώ αντίθετα οι νεότεροι λογιστές θεωρούν πως το μορφωτικό επίπεδο έχει ασήμαντη επίδραση στη φοροδιαφυγή των αγροτών. Ενδεχομένως, οι παλαιότεροι λογιστές να στηρίζουν την άποψή τους γιατί συσχετίζουν την μόρφωση με τις ηθικές αρχές ενώ οι νεότεροι λογιστές να μην κάνουν τη συγκεκριμένη συσχέτιση. Η ισχύουσα κατάσταση στο εκπαιδευτικό σύστημα έχει δείξει ότι η καλλιέργεια των ηθικών αρχών του ατόμου δεν συνάδει με τις ανώτερες σπουδές. Μάλιστα, περισσότερο εμφανίζεται το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον να επηρεάζουν την ηθική του ατόμου παρά οι σπουδές του.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη συμπερασματική ανάλυση η εργασιακή εμπειρία των λογιστών φαίνεται να παίζει ρόλο στη διαφοροποίηση των απαντήσεων στην ερώτηση: «Θεωρείτε ότι η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. είναι σωστή ;». Οι λογιστές με την μεγαλύτερη εργασιακή εμπειρία εμφανίζονται να

υποστηρίζουν με θέρμη ότι θα πρέπει οι αγρότες να εντάσσονται στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. υποχρεωτικά έναντι των λιγότερο έμπειρων λογιστών που υποστηρίζουν ότι δεν θα πρέπει να είναι η ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. υποχρεωτική. Η συγκεκριμένη διαφοροποίηση δεν μπορεί να ερμηνευτεί από τη βιβλιογραφία μας ούτε από τη σχετική μας εμπειρία και αποτελεί ένα θέμα για περαιτέρω διερεύνηση.

Τέλος, οι λογιστές που έχουν αναλάβει περισσότερες αγροτικές επιχειρήσεις εμφανίζονται λιγότερο θετικοί στο να φορολογούνται οι επιχορηγήσεις άνω των 12,000€ σε σχέση με τους λογιστές που έχουν λιγότερη εξειδίκευση στις αγροτικές επιχειρήσεις. Ο συγκεκριμένος κατακερματισμός απόψεων επίσης θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω και ενδελεχώς γιατί δεν υπάρχουν αρκετά επιστημονικά τεκμήρια που να την δικαιολογούν.

5. Συμπεράσματα

5.1 Πρακτικές εφαρμογές της έρευνας

Όπως έγινε αντιληπτό από την παρούσα εργασία η Αγροτική Λογιστική αποτελεί ένα πολύ σημαντικό "παρακλάδι" της Λογιστικής, αφού είναι σε θέση να αποτυπώνει πολύ καλύτερα την οικονομική ανάλυση μιας υφιστάμενης αγροτικής επιχείρησης (πχ. μιας κτηνοτροφικής μονάδας ή μιας βιολογικής καλλιέργειας) και το οικονομικό αποτέλεσμα αυτής. Η λογιστική παρακολούθηση μιας αγροτικής επιχείρησης, από την αρχική απογραφή του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων μέχρι την ορθή τήρηση των λογαριασμών εκμετάλλευσης και την επίτευξη θετικού οικονομικού αποτελέσματος είναι ένα αντικείμενο το οποίο δεν έχει μελετηθεί διεξοδικά στην υφιστάμενη και διεθνή βιβλιογραφία και ειδικότερα σε επίπεδο εμπειρικών ερευνών και ερευνών πεδίου.

Στην χώρα μας μάλιστα, η Αγροτική Λογιστική που όπως αναφέρθηκε και στην παρούσα εργασία στοχεύει στην παροχή πληροφορίας αναφορικά με την οικονομική δραστηριότητα αγροτικών (γεωργικών και κτηνοτροφικών) επιχειρήσεων και με τα επίπεδα αξιοποίησης των παραγωγικών συντελεστών από τις εν λόγω επιχειρήσεις κατά την παραγωγική διαδικασία, δεν έχει λάβει την προσοχή που θα έπρεπε, λόγω κυρίως και την φύσης των αγροτικών επιχειρήσεων (κυρίως μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελληνική επικράτεια).

Μόνο τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια παρατηρείται μια μικρή αλλά σημαντική προσπάθεια να αναδειχτεί η κρισιμότητά της αλλά και η χρησιμότητά της, τόσο στους

ιδίους τους αγρότες και τις επιχειρήσεις αλλά και τους λογιστές – φοροτεχνικούς οι οποίοι καλούνται να εξασκήσουν την συγκεκριμένη επιστήμη.

Στην παρούσα εργασία πέραν της βιβλιογραφικής επισκόπησης προστίθεται η στατιστική ανάλυση δεδομένων, που προέρχονται, από τις απαντήσεις σε δομημένα ερωτηματολόγια. Συγκεκριμένα, η στατιστική ανάλυση ανέδειξε τις τάσεις που επικρατούν στο χώρο των λογιστών όσον αφορά τις απόψεις τους για την Αγροτική Λογιστική στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση προέκυψε ότι πολλά πράγματα θα πρέπει να γίνουν στο χώρο της ενημέρωσης των αγροτών για τις φορολογικές νομοθεσίες. Οι λογιστές επωμίζονται με το φορτίο της ενημέρωσης των αγροτών ενώ το συγκεκριμένο έργο θα έπρεπε να πραγματοποιείται με μεγάλη επάρκεια από τις αρμόδιες αρχές.

Επιπροσθέτως, η ανάλυση του ερωτηματολογίου ανέδειξε ότι το ισχύον νομοθετικό-φορολογικό πλαίσιο δεν προσελκύει νέους ανθρώπους ώστε να ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα. Σημειώνεται επίσης ότι από μόνη της η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου δεν είναι ικανή να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες ώστε οι αγρότες να μην προβαίνουν στο ατόπημα της φοροδιαφυγής. Αντιθέτως, ικανή συνθήκη για την αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής είναι οι συχνές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο.

Όσον αφορά τη χρήση τεχνολογίας με την μορφή προγραμμάτων Η/Υ, μπορεί να βοηθήσει στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων των αγροτών και την τήρηση των λογιστικών βιβλίων όπως αναδεικνύουν οι απαντήσεις των λογιστών που συμμετείχαν στην έρευνά μας. Σε αντίθεση κατεύθυνση κινούνται οι απόψεις των λογιστών για την επίδραση των προγραμμάτων εκπαίδευσης στη φοροδιαφυγή. Η πλειονότητα των λογιστών αναφέρει ότι τα προγράμματα εκπαίδευσης δεν θα μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη ή ακόμα και την μείωση της φοροδιαφυγής. Ωστόσο, αναφέρουν στο σύνολό τους ότι τα κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης θα μπορούν να βοηθήσουν στην επιχειρηματικότητα των αγροτών.

Η συμπερασματική ανάλυση ανέδειξε ότι οι λογιστές με την μεγαλύτερη εργασιακή εμπειρία αποτιμούν την ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ως ορθή. Στον

αντίποδα, τα άτομα με μικρότερη εργασιακή εμπειρία διατυπώνουν τις ανησυχίες τους επί της ορθότητας του συγκεκριμένου καθεστώτος, κρατώντας μια πιο μετριοπαθή στάση.

Επιπλέον, οι λογιστές που δεν έχουν αρκετή εμπειρία όσον αφορά την υποστήριξη αγροτικών επιχειρήσεων εμφανίζονται να υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να γίνεται η φορολόγηση σε επιδοτήσεις άνω των 12,000 ευρώ. Στον αντίποδα, και καθώς η δεδηλωμένη εμπειρία των λογιστών σε αγροτικά ζητήματα αυξάνεται, παρατηρείται μείωση όσον αφορά την αποδοχή της φορολόγησης για τις συγκεκριμένες ενισχύσεις/επιδοτήσεις.

Το σημαντικότερο εύρημα της συμπερασματικής ανάλυσης είναι ότι το εξειδικευμένο προσωπικό που ασχολείται σε θέματα λογιστικής αξιολογεί διαφορετικά τα όποια ζητήματα απασχολούν τη αγροτική λογιστική. Συγκεκριμένα, οι λογιστές εμφανίζουν αντικρουόμενες απόψεις όσον αφορά τη στρατηγική που ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές για τη φορολογία και ενίσχυση των αγροτικών επιχειρήσεων. Οι διαφορετικές απόψεις διαμορφώνονται ανάλογα του υπόβαθρου του κάθε επιστήμονα και θα πρέπει το κράτος να λάβει υπόψη τη συγκεκριμένη ετερογένεια όταν πρόκειται να τους συμβουλευτεί για να διαμορφώσει την κατάλληλη φορολογική στρατηγική.

5.2 Ερευνητικοί περιορισμοί

Οι κυριότερες ελλείψεις της στατιστικής έρευνας που διεξήγαμε ήταν το περιορισμένο μέγεθος του δείγματος των λογιστών που ερωτήθηκαν. Η σχετική βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι θα πρέπει τα ερωτηματολόγια να δίνονται σε τουλάχιστον 120 εθελοντές ώστε τα όποια συμπεράσματα να είναι στατιστικώς σημαντικά. Επίσης, μεγάλη μερίδα των ερωτηθέντων είχαν μικρή σχετικά εργασιακή εμπειρία και επίσης λίγοι ήταν οι λογιστές που είχαν μεγάλη εξειδίκευση σε αγροτικές επιχειρήσεις. Τέλος, θα πρέπει να τονισθεί ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε λογιστές μιας συγκεκριμένης περιφέρειας της Ελλάδας και ενδεχομένως να υπάρχει κίνδυνος οι συγκεκριμένες απόψεις να διαφοροποιούνται σε άλλες περιφέρειες της Ελλάδος, λόγω συγκεκριμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που μπορεί να εμφανίζονται είτε στις αγροτικές επιχειρήσεις είτε στους λογιστές.

5.4 Προτάσεις μελλοντικής Έρευνας

Σύμφωνα με τους περιορισμούς της έρευνάς μας, προτείνουμε να διεξαχθούν αντίστοιχες έρευνες με μεγαλύτερα και επαρκέστερα δείγματα λογιστών απ' όλη την Ελλάδα. Με αυτόν τον τρόπο θα προκύψουν πιο ισχυρά συμπεράσματα για την επικρατούσα θέση των λογιστών για την ισχύουσα αγροτική λογιστική.

Επίσης, θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω τα ζητήματα που έθιξε η έρευνά μας και δεν ήταν ξεκάθαρα ως προς την ερμηνεία τους. Θα πρέπει για παράδειγμα να διερευνηθεί γιατί οι λογιστές με την μεγαλύτερη εργασιακή εμπειρία θεωρούν την υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς σωστή ενώ οι λιγότερο έμπειρες λογιστές αμφισβητούν την συγκεκριμένη θέση.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να διερευνηθεί γιατί οι λογιστές με την μεγαλύτερη εμπειρία τείνουν αρνητικά ως προς τη φορολόγηση των επιδοτήσεων άνω των 12,000€ σε αντίθεση με λιγότερους εξειδικευμένους λογιστές που εμφανίζουν πιο θετική στάση στο συγκεκριμένο μέτρο.

Τέλος, η συγκεκριμένη έρευνα θα μπορούσε να εξάγει περισσότερες πληροφορίες εάν στο δείγμα το ερωτηθέντων συμπεριλαμβάνονταν αγρότες και εκπρόσωποι αγροτικών επιχειρήσεων. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε να σκιαγραφήσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το χώρο της αγροτικής λογιστικής στην Ελλάδα.

6. Παράρτημα Πινάκων

Πίνακας 6: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Ερώτηση	Συμβολή Λογιστών
J	Σε τι βαθμό χρειάζεται η συμβολή των λογιστών για την σωστή ενημέρωση των αγροτών αναφορικά με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ;
K	Σε τι βαθμό επηρέασε το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ την ανάγκη συμβολής των λογιστών;
	Φορολογικό καθεστώς Αγροτών
G	Η υποχρεωτική ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ είναι σωστή;
V	Το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς ενθαρρύνει πολλούς νέους να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή;
N	Θα έπρεπε οι αγρότες να έχουν ευνοϊκή αντιμετώπιση αναφορικά με την φορολόγησή τους σε σχέση με άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες;
L	Οι υποχρεώσεις των αγροτών σύμφωνα με το υφιστάμενο καθεστώς ΦΠΑ έχουν γίνει κατανοητές από τους ενδιαφερόμενους;
	Αγροτικό Εισόδημα
P	Θεωρείτε ότι οι συζητήσεις για νέους συντελεστές που εξετάζει το Υπουργείο Οικονομικών θα αυξήσουν το εισόδημα των αγροτών;

O	Με την υφιστάμενη φορολογική μεταρρύθμιση, μειώθηκε το πραγματικό εισόδημα των αγροτών;
Συνδιαλλαγή με τις Φορολογικές Αρχές - Παροχές Κράτους	
H	Οι φορολογικές αρχές ενημερώνουν επαρκώς τους αγρότες για τις υποχρεώσεις και τα ζητήματά τους;
I	Οι φορολογικές αρχές αντιμετώπισαν με ζήλο την διαδικασία ενημέρωσης των αγροτών περί του θέματος;
Q	Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι έχουν αξιοποιηθεί οι φοροελαφρύνσεις από τους αγρότες;
R	Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι αξιοποιούν αποτελεσματικά τις επιδοτήσεις οι αγρότες;
S	Θεωρείτε ότι είναι σωστό να φορολογούνται οι αγροτικές ενισχύσεις/ επιδοτήσεις άνω των 12.000€;
Τεχνολογία	
T	Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην τήρηση των φορολογικών δεσμεύσεων;
U	Ένα πρόγραμμα Η/Υ παρακολούθησης Εσόδων-Εξόδων θα βοηθούσε στην σωστή τήρηση των λογιστικών βιβλίων;
Εκπαίδευση	
AA	Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα φορολογίας;
AB	Κατά πόσο θα βοηθούσαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων;
Φοροδιαφυγή	
M	Εφαρμόζουν οι αγρότες πλήρως τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους;
W	Εφαρμόζονται σε απόλυτο βαθμό οι υποχρεώσεις των αγροτών αναφορικά με την απεικόνιση των συναλλαγών τους απέναντι στις φορολογικές αρχές;
X	Σε τι βαθμό η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών καταπολεμά την φοροδιαφυγή;
Y	Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι επηρεάζουν οι συχνές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου των αγροτών την φοροδιαφυγή;
Z	Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών είναι επαρκές για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;
AC	Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι αγρότες είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις;

7. Βιβλιογραφία

- Aras, A. (1988). Agricultural Accounting, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No: 486, İzmir.
- Argilés, J. M., and E. J. Slof. (2001). “New Opportunities for Farm Accounting.” European Accounting Review 10

- Dietrich J.R., Harris M.S., Muller K.A. (2000). The reliability of investment property fair value estimates. *Journal of Accounting and Economics*, 30: 125 –138.
- Djanatos D. (2008). *International accounting standards in simple words and their differences from Greek*. Athens: Kastanioti.
- Fritz, T. (2011). *Globalizing Hunger: Food Security and EU’s CAP*, FDCL Verlag, Berlin, Germany
- Rodriguez, A. & Meza, L. (2016). Building cooperation agendas from policy dialogue on agriculture and climate change in Latin America and the Caribbean. *Climate and Development*, 9(6), 571-574.
- Juchau, R. (2002). “Early Cost Accounting Ideas in Agriculture: The Contributions of Arthur Young.” *Accounting, Business and Financial History* 12
- Kovanicová D. (2003). The Problems of Valuation in the Light of Modern Financial Accounting. In: *Rozvoj finanční a účetní teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska*. VŠE, Praha
- Macve, R. H. (1993). “Book Review of Schmandt-Besserat (1992, Vol. I).” *Accounting and Business Research* 23
- Mussari, R., and M. Magliacani. (2007). “Agricultural Accounting in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries: The Case of the Noble Rucellai Family Farm in Campi.” *Accounting, Business and Financial History*
- National Bank of Greece, (2015). *Unlocking the potential of Greek agro-food industry*.
- Rallis I. (2007). *Municipal Accounting*, Athens. Law
- Wilkin, J. (2009). The political economy of reform of the Common Agricultural Policy, in *National Economy*, 1-2, Warsaw, Poland
- Γκίκας, Δ. & Παπαδάκη, Α. (2012). *Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου.
- Κιτσομπανίδης Γ. (1993). *Γεωργική λογιστική και οικονομική ανάλυση - αρχές και εφαρμογές γεωργικής εκτιμητικής* (εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη).
- Κοντάκος, Α. (2006). *Γενική Λογιστική σε Ευρώ*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Νιφορόπουλος Κ. (2013). *Ιστορία της λογιστικής στην Ελλάδα*.

- Παπαδημήτριου Θ. Γεώργιος, Νιφορόπουλος Ι. Κωνσταντίνος (2016). "Φορολογία Αγροτών" (Αγρότες του "Κανονικού", του "Ειδικού" καθεστώτος, και όσοι δηλώνουν αγροτικά εισοδήματα).
- Τσουκαλάς Σ. (1999). Σκοποί της γεωργικής λογιστικής - Κεφάλαιο 2.2
- Χριστοδουλάκη, Ι. & Στάθης, Ε. (2014). Η ανταγωνιστικότητα των δυναμικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Η αναγκαιότητα για διασύνδεση των στρατηγικών ανάπτυξης.
- Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ.&Α - Ε.Δ.Ε.Χ.Υ. (2000). Πρόγραμμα κατάρτισης στο Διπλογραφικό "Γνώση για την Ανάπτυξη", Αθήνα.